

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET FOLYÓIRATA

CXXXVIII. évfolyam • 2003. december



ALAPÍTVÁ



1862-BEN

Nemzeti Erdőprogram



A kormány október 27-én elfogadta a Nemzeti Erdőprogram 2006-2015-ig terjedő részét. Ebből az alkalomból rendezett sajtóbeszélgetést – a tematikus hát-

terbeszélgetések sorában – a Miniszterelnöki Hivatal EU Kommunikációs Főosztálya.

A tervek szerint 2006 és 2015 között több tízezer hektárt fásítanak be, miközben fokozottan ügyelnek az

térbeszélgetések sorában – a Miniszterelnöki Hivatal EU Kommunikációs Főosztálya. A beszélgetést Barátossy Gábor, az FVM Erdészeti Főosztály vezetője vezette, Holdampf Gyula főosztályvezető-helyettes és Mibályffy Imre

ésszerű gazdálkodásra. A határozat szerint a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter évente dolgozza ki a Nemzeti Erdőprogram megvalósításának éves tervét, melynek költségeit az érintett tárcák állják. Erre első ízben a 2006-os költségvetés tervezésekor kerül sor.

A háttérbeszélgetés során szó esett a NEP előkészítésének körülményeiről, az EU-csatlakozás következtében szükségessé vált jogszabály módosításokról, a magyar erdők egészségügyi helyzetéről, a telepítési támogatásokról, valamint a tulajdonosi és kezelői jogok egyszerűsítéséről.

Kép és szöveg: **Detrich Miklós**

A Somogyi Erdőkért



Az 1992-ben alapított Somogyi Erdőkért kitüntetéseket adta át Barkóczi István vezérigazgató. Az arany pecsétgyűrűket Bóna József erdőmérnök, korábbi vezérigazgató, Forró László kerületvezető erdész, valamint Kiss Jónás István nyugalmazott műszaki vezető vehette át.

Tíz munkatárs Elismerő Oklevélben és pénzjutalomban részesült: Varga János (Kaposvári Erdészet), Orsós János (Nagyatádi Erdészet), Puskás Tibor (Szántódi Erdészet), Vida János (Igali Erdészet), Várhegyi Károly (Nagybajomi Erdészet), Herceg István (Marcali Erdészet) kerületvezető erdészek, Értb János (Zselici Erdészet) és Rakovics János (Iharosi Erdészet) kerületvezető vadászok, valamint Limberger Nándor rakodó kezelő (Barcsi Erdészet) és Steiner Gyuláné pénzügyi főelőadó (Központ).

Kép és szöveg: **Detrich Miklós**

A Bükk Nemzeti Park – Hegyek, erdők, emberek

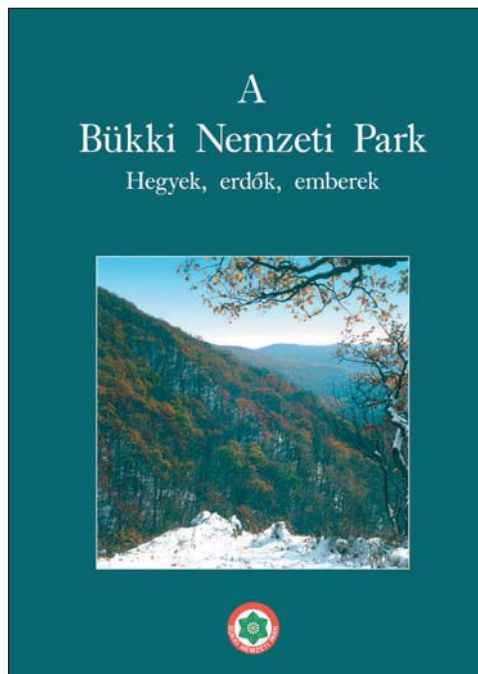
A könyv paraméterei: B5 formátum, keményborítás, cérnafűzött, 620 oldal terjedeleme + 32 oldal színes melléklet. A kötetet 150 színes fotó és három színes térképmelléklet egészíti ki.

A Bükk hegység – és tágabb földrajzi környezete, a Bükk-vidék – földrajzi helyzetének, földtani felépítésének ismertetésétől, a növény- és állatvilágának bemutatásán át a hegyvidéken és a környezetében letelepedett népek régészeti, történeti, néprajzi hagyatékának számbavételéig, valamint a Bükk Nemzeti Parkban végzett természetvédelmi tevékenység elemzéséig ível e monografikus igényű kötet tanulmányainak sorozata. A különböző tudományterületek képviselői éppúgy tájékozódhatnak egymás munkájának eredményeiről, mint az érdeklődő olvasók, a Bükköt szerető természetjárók, tanárok és diákok.

A kötet kedvezményes ára: 2500 Ft (decemberi vásárlás, illetve megrendelés esetén)

**A szállító: Bükk Nemzeti Park Igazgatóság
3304 Eger, Sánc út 6.**

**Levélcím: 3301 Eger, Pf.: 116., Tel.: 36/411-581, Fax: 36/412-791
E-mail: bnptitkarsag@bnp.kvvm.hu**



A harmadik oldal

Ismét eltel egy év. Jót és rosszat egyaránt hozott. Az Egyesület élte megszokott életét, de ismételten tudomásul kell vennünk, hogy az erdőt érintő nagypolitikában a bajdani idők történéseiből viszonyítva könnyűek vagyunk. No nem kezdeményezéseink hiánya miatt, sokkal inkább politikáink érveinkhez való hozzáállása okán. Megnyugtató, hogy érdeinket nem fenyegeti a privatizáció réme. A finanszírozás belátta, hogy az erdőt érintő jogszabályi környezet csak elenyésző hasznot tesz lehetővé. A döntésben elévülhetetlen szerepe volt a főhatóság következetes állásfoglalásának is.

Mindezek ellenére nem hozott sok jót a jövő évi költségvetés, hiszen erdőtelepítéshez lényegében nem számíthatunk az állam támogatására és a felújításokkal is baj lesz. Legalábbis a megszokottakhoz képest. Az elmúlt év hernyódulását – bacsak a természet másképp nem befolyásolja – a jövő évben soba nem látott invázió követi. Az erdők minden bizonnyal kibeverik a járványt, de az erdészeknek fel kell készülniük a társadalom és a sajtó – „felelősségünket” firtató kérdéseire.

Megdöbbenve fogadtuk a hírt, hogy a Felvidéken soba nem látott szélvihar hozzávetőleg huszonezer hektár fenyvest döntött le. A tragédia megtörtént. Az eddig ismert szakmai értékelés alapján – már ami a kárelbáritás teendőit illeti – mértéktartó szlovák kollégáink véleménye, mely szerint nem szabad elhamarkodottan dönteni a felújítás módozatát illetően. Felajánlhatjuk segítségünket a többmillió köbméter faanyag feldolgozásához, különös tekintettel a kilencvenes években Németországban végzett tevékenységünk alapján, melyet elismeréssel nyugtáztak német kollégáink.

A természet – emberi megítélés szerinti – csapásait az erdő évszázados tapasztalata alapján közel sem foghatja fel tragédiának, sokkal inkább az a szakmán belüli feszültség, a megnemértés, az igazi és előrelátó összefogás hiánya.

Pápai Gábor



Tartalom



Góber Zoltán:
A célátmérő gyérítési kísérlet tapasztalatai Zalában.....362

Csépányi Péter:
Kíméletes fakitermelés alpinechnikával.....366



dr. Erdős László:
Új irányok és lehetőségek a hazai akáctermetésben.....377

Kósa Cecília:
Hogyan érvényesítsük érdekeinket Brüsszelben?....372

Ormos Balázs:
Az erdők és tavak országa.....374



Kocsis Mihály:
Már 10 éve áll a Kraszna partján a Székely Hadosztály emlékműve375

Apatóczy István:
Ora et labora!376



Az Európai Erdőtulajdonosok Szövetségének (CEPF) magyarországi közgyűlése379

Apatóczy István:
Interjú Vaspöri Lajos pagonyvezető főerdésszel.....380

Pedroni Emma Anna:
Erdészeti pavilon az 1892-es terven384

Baráth László:
110 éve született vitéz Páll Miklós385

Egyesületi hírek388

Horváth Adrienn:
Szép volt fiúk!.....392

Pápai Gábor:
Újságírók a Bakonybanb3

A célátmérős gyérítési kísérlet tapasztalatai Zalában

Mint a cím is utal rá, az Erdészeti Lapok 2003. évi januári számában dr. Koloszar József és Csepregi Imre tollából megjelent új gyérítési eljárásokról szóló írásra szeretnénk az alábbiakban reagálni, és a szakmai közönséggel megosztani az erdőgazdaságunknál folyó kísérlet tapasztalatait. Mint a fent említett cikkből kiderül, hazánkban elsőként a Erdészeti és Faipari Egyetem Erdőművelés Tanszéke állított be kísérletet új gyérítési módszerek összehasonlító vizsgálatára. Ezeknek a kísérleteknek más erdőgazdasági tájaira való kiterjesztése és szélesebb körű összehasonlítása volt az elsődleges célunk.

A természetközeli erdőgazdálkodás Európa-szerte növekvő szakmai és társadalmi elvárásaival párhuzamosan egymásra jelentek meg új erdőnevelési koncepciók, programok. Céljainak megvalósítása közben nem lehet elhanyagolni a minél jobb minőségű és nagyobb mennyiségű ipari fa megtermelésének lehetőségét. *Mivel a legnagyobb értékű növedék a fa törzsében keletkezik, ezért a célátmérő szerinti fahasználat figyelemre méltó lehetőségeket kínál az értékhozam növelésében* (A. Rieder, 1998). Alkalmazásának mérlegelésekor azonban a fahasználati szempontokon kívül az erdőművelési tényezőket is figyelembe kell vennünk.

Célátmérő alatt a fa mellmagasságában mért átmérőjét értjük, ami meghatározza a vágásérettséget és a véghasználati kort egyes fára vonatkoztatva. *Célátmérő szerinti fahasználat alatt az olyan egyes fák kivágását értjük, amelyek a kívánatos mellmagassági átmérőt már elérték* (A. Rieder, 1997). Ezt a használati módot klasszikus értelemben szálaló üzemmódban kezelt erdőkre értelmezzük. Napjainkra a természetközeli erdőgazdálkodás előtérbe kerülésével a célátmérős használati módot kiterjesztették a korosztályos erdőkre is (Reininger).

Első leírását ennek a használati módnak Borggreve (1891) adja meg, München város bükköseiben az 1870-es években alkalmazott gyérítések tapasztalatai alapján. Erről a módszerről Roth



mint „szálaló áterdőlés” emlékezik meg Erdőműveléstan (1935) könyvében:

„Borggreve bükkösben az állománynak legerősebb törzseit válogatta ki, avval a tapasztalati alapon nyugvó számítással, hogy ezek nyomása alatt volt jó alakú, de gyengébb törzsek meghosszabbított vágásforduló mellett aránylag rövid idő múlva ismét erőteljes törzseket fognak szolgáltatni.”

Alkalmazását sokáig nem említi szakirodalom, míg az 1970-es években újból felbukkan, mint célátmérős fahasználat. Ennek a fogalomnak értelmezése kettős, hiszen használják gyérítési, valamint felújítási módszerként is.

Kísérleteket korosztályos erdőkben való használatára szintén a '70-es évektől kezdődően állítottak be, vizsgálva előnyeit és alkalmazásának lehetőségeit. A kísérleteket különböző termőhelyi adottságú területeken, különböző korú és fafajösszetételű állományokban alakították ki. A külföldi szakirodalomban megjelent eddigi publikációk főként luc, bükk, jegenyefenyő és erdeifenyő állományok vizsgálatát elemezték, dombvidéki és középhegységi termőhelyi viszonyok között. Ezek a mintaterületek a volt NDK, Svájc és Ausztria területén találhatók. Napjainkra nagy területű alkalmazására Németországban került sor. Célátmérős gyérítés üzemi méretekben való bevezetése többek között az alsó-szászországi állami erdészethnél történt meg,

ahol csak a sekély termőhelyű, főként védelmi rendeltetésű állományok kerültek ki a célátmérős használat alól. A használati módnak felújítási szakaszban való alkalmazását Németországban, Ausztriában már szélesebb körben alkalmazzák (J. Hainel, H. Kleinschmitt, 1992).

Egy diplomaterv keretében 2000-ben a ZALAERDŐ Rt. területén különböző növedékfokozó korú bükkös állományokban indítottuk meg a kísérletet. A kísérlet fő célja a célátmérős-, valamint a hagyományos válogató jellegű gyérítés összehasonlító elemzése faállomány-szerkezeti, fatermelési és ökonómiai szempontok szerint, valamint alkalmazási lehetőségeinek megadása helyi termőhelyi viszonyokra.

A kísérletben szereplő erdőrészeket kiválasztása során három olyan bükkös állományt kerestünk, amelyek különböző korosztályokat képviselnek és a tárgyévben növedékfokozó gyérítésre tervezettek. A rendelkezésre álló erdőrészek közül a megközelítően azonos termőhelyi körülmények és a hasonló fatermelési tulajdonságok figyelembe vételével választottunk. A kísérlet számára a megfelelő erdőrészeket a ZALAERDŐ Rt. Nagykanizsai és Bánokszentgyörgyi Erdészeteinek területén alakítottuk ki.

Az erdőrészek termőhelyi és faállomány-szerkezeti összehasonlítását az 1. táblázat mutatja.

Erdőrészletek jele	Eszteregnye 12C	Eszteregnye 9B	Oltárc 18A
Részlet területe	15,3 ha	20,0 ha	16,7 ha
Faállomány típusa	B	B-GY-KTT	B-KTT
Rendeltetés	Fatermelés		
Gazdasági korlátozás	Nincs korlátozás		
Termelési cél	Minőségi fatermelés		
Klíma	B	B	B
Hidrológia	VFLEN	VFLEN	VFLEN
Genetikai talajtípus	ABE	ABE	ABE
Termőréteg vastagság	MÉ	MÉ	MÉ
Tsz. feletti magasság	200	200	200
Fekvés	NY	VÁLT	NY
Fafajok megoszlása	B 42 %, KTT 16 %, GY 40 %, CS 2 %	B 43 %, KST 28 %, KTT 16 %,GY 12 %, CS 1 %	B 44 %, KST 2 %, KTT 18 %,GY34%, EF 2 %
Kor (év) 2000-ben	65	93	82
FTO	2	2	2
Záródás (%)	100	90	100
Körlap (m ² /ha)	31,6	31,6	31,7
Törzsszám (db/0,1ha)	53	32	45
Fatermő képesség (m ³ /ha/év)	10	10	10

1. táblázat. A kijelölt erdőrészletek erdőtervi adatai

A minta-, ill. kontrollterületek terepi kijelölésére 2000 nyarán került sor. A kísérlet mintaterületeinek kialakításakor elsődleges szempont volt a megfelelő területnagyság megválasztása. Olyan minták beállítását terveztük, amelyek lehetővé teszik a két gyérítési eljárás összehasonlítását szolgáló megfelelő mennyiségű adatmennyiséget, kizárják a kísérleti területeken kívül eső fák befolyásoló hatását a visszamaradó állomány növényterére, illetve szociális helyzetére.

A fenti szempontoknak megfelelően mindhárom erdőrészletben egy-egy 100x100 m alapterületű mintaterület kialakítására került sor. A három 1 ha-os kísérleti terület mellett kijelöltünk azonos méretű kontrollterületet is. Mind a minta-, mind a kontrollparcellák törzseit egyedi sorszámozással 2000 júliusa folyamán kifestettük. Az Eszteregnye 12C erdőrészletben 2001 júliusában az 1. mintaterületen egy ún. nullkontrollt is bevezettünk. Ez a két gyérítési módszer pontosabb összehasonlítás lehetőségének megteremtését célozta az adott erdőrészletben. Az állományfelvételezési munkákat 2000 júliusa és augusztusa folyamán végeztük el. Fafaj szerint minden egyes törzs két ponton mért mellmagassági átmérőjének méréseit, illetve koronavetületeinek leírásához a korona két átmérőjének becslését végeztük el. A két gyérítés hálózatra gyakorolt hatásának vizsgálatához szükséges koronavetületi térképek elkészítéséhez mind a minta, mind a kontrollterületeken a fákat beillesztett sokszögvonalról WILD-TO busszola-teodolittal bemértük. Minden egyes törzs mágneses azimutját,

zenitszögét és a sokszögponthoz viszonyított ferde távolságát mértük. A célátmérős gyérítés alapját jelentő *célátmérőt a becslési jegyzőkönyvek alapján* állapítottuk meg. Kialakításánál a helyi állományviszonyok (törzsszám, átlagátmérő, sűrűség) játszottak szerepet. Az így kialakított célátmérők a következők lettek:

Eszteregnye 12C – mintaterület: 42 cm
Eszteregnye 9B – mintaterület: 50 cm
Oltárc 18A– mintaterület: 42 cm

A mintaparcellákban a fentiek szerint megállapított célátmérő feletti fákat, illetve olyan vékony törzseket jelöltünk kivágásra, melyek valószínűsíthetőleg nem fogják elérni a célátmérőt a vágáskor, alá- vagy közbeszorult helyzetűek. A kontrollparcellákban hagyományos válogató gyérítés szabályai szerint történt meg a jelölés.

Eredmények

Eszteregnye 9B

Az erdőrészlet állományjellemzői nem tették lehetővé a célátmérős

gyérítés maradéktalan végrehajtását, a tág hálózat és a záródáshiányos foltok miatt csak a visszamaradó állomány hálózatának figyelembe vételével végezhetjük el a jelölést. A két gyérítés hatására szinte azonos sűrűség alakult ki a visszamaradó állományokban. A kikerülő mellékállomány kalkulált árbevétele jelentős eltérést mutat, amit a fatérfogat illetve a kivágott fák dimenzióbeli eltérése indokol. A választékcsoportok összehasonlítása nem mutat eltérést a lemez- és fűrészipari illetve a sarangolt és egyéb választékok között. Ennek magyarázata az 55 cm feletti mellmagassági átmérőjű bükk törzsek magas aránya. Itt kell szólni arról a gyakorlati tapasztalatról is, hogy ez az átmérőcsoport tartalmazza a legnagyobb álgesztes arányt. Összefoglalásképpen kimondható hogy ez a kor és a hasonló állományszerkezet nem teszi lehetővé a célátmérős gyérítés bevezetését.

Eszteregnye 9B	Mintaterület – célátmérő szerint gyérítve –		
Állapotjellemzők:	Egész állomány	Főállomány	Mellékállomány
Fatérfogat (m ³)	710	571	139
Körlap (m ²)	39,4	31,8	7,6
Törzsszám (db)	317	267	50
	Kontrollterület – hagyományos gyérítés szerint –		
	Egész állomány	Főállomány	Mellékállomány
Fatérfogat (m ³)	659	577	82
Körlap (m ²)	37	32,1	4,9
Törzsszám (db)	304	247	57

2. táblázat. A tervezett és kiinduló állapot fatömeg-tényezőinek összehasonlítása

Oltárc 18A

Ezzel szemben a csupán 10 évvel fiatalabb, de jelentős állományszerkezeti eltéréseket mutató Oltárc 18A erdőrészlet gyérítése teljesen más eredményt adott. Itt már *erőteljes eltérések* adódtak mind a gazdasági, mind a visszamaradó faállomány szerkezetének elemzése során a két gyérítési eljárásra vonatkozóan. A célátmérős gyérítéssel szemben felmerült bírálatok a gyérítés túl nagy erélyére, az ennek hatására kialakuló csoportos állomány-szerkezetre, az ebből adódó felújítási problémákra és a *jelentős döntési károk* egyik fő oka szintén az állomány túlzott *sűrűsége* volt, illetve a törzskiválasztó gyérítések során bent hagyott *bőhőnc törzsek* döntése. Ennek mérséklése a bőhőncös törzsek korábbi kivágásával, valamint a beenyúlások mértékének csökkentésével érhető el. *Itt már jelentős eltérést mutat a válsztékmegosztás,* illetve az ebből kalkulált árbevétel. Ez a korosztályos erdő széles átmérő-closzlásából adódik. Az elvégzett gyérítések során is beigazolódtott az a gyakorlati megfigyelés, hogy az Oltárc 18A erdőrészletben a fiatalabb kor és nagyobb sűrűség miatt a mintaterületen döntött „méretesebb” bükkök 100%-ban „fehér” rönköt adtak.

Eszteregnye 12C

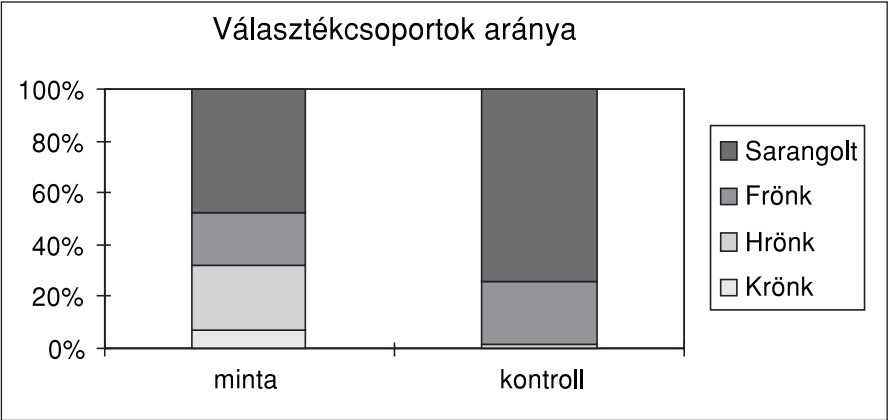
A tapasztalatai azt mutatják, hogy a célátmérős gyérítés alkalmazásának *előfeltétele* a törzsválasztó gyérítések során kialakított megfelelő minőségű állományszerkezet, illetve a gyérítési eljárás már szálás kor elején való alkalmazása. A visszamaradó állomány kémlelete szempontjából előnyösebbnek látszik a gyakoribb, kisebb erélyű gyérítések bevezetése. Ezeknek a szempontoknak is talán a legmegfeleleőbb kísérleti állomány az

Oltárc 18A Állapotjellemzők:	Mintaterület – célátmérő szerint gyérítve –		
	Egész állomány	Főállomány	Mellékállomány
Fatérfogat (m³)	773	522	251
Körlap (m²)	49,1	34,1	15
Törzsszám (db)	534	425	109
	Kontrollterület – hagyományos gyérítés szerint –		
	Egész állomány	Főállomány	Mellékállomány
Fatérfogat (m³)	636	531	105
Körlap (m²)	40,3	32,8	7,5
Törzsszám (db)	453	319	134

3. táblázat. A tervezett és kiinduló állapot fatömeg-tényezőinek összehasonlítása

Eszteregnye 12C Állapotjellemzők:	Mintaterület – célátmérő szerint gyérítve –		
	Egész állomány	Főállomány	Mellékállomány
Fatérfogat (m³)	482	371	111
Körlap (m²)	31,8	24,8	7
Törzsszám (db)	404	345	59
	Nullkontroll – hagyományos gyérítés szerint –		
	Egész állomány	Főállomány	Mellékállomány
Fatérfogat (m³)	482	392	90
Körlap (m²)	31,8	25,5	6,3
Törzsszám (db)	404	286	118
	Kontrollterület – hagyományos gyérítés szerint –		
	Egész állomány	Főállomány	Mellékállomány
Fatérfogat(m³)	552	446	106
Körlap(m²)	36,2	28,8	7,4
Törzsszám(db)	431	315	116

4. táblázat. A tervezett és kiinduló állapot fatömeg-tényezőinek összehasonlítása



A célátmérős gyérítés alkalmazási lehetőségei

A célátmérős használat ismertetéséből is kitűnik, hogy ennek a módszernek csak is és kizárólagosan *gazdasági rendeltetésű erdőkben, elsődlegesen fatermelési célú állományokban van létjogosultsága.* Külföldi tapasztalatok azt mutatják, hogy nem alkalmazható szélsőséges termőhelyi viszonyok között, ahol a természetes újulat megjelenését az erdőtalaj túlzott elcserjésedése, elgyomosodása akadályozza, illetve zonális erdőtársulások határán, ahol is a vitálisabb elegyfajok jelennek meg. Bevezetésének korlátot szab a bükk szél döntésre való érzékenysége, ezért viharkarra érzékenyebb nyugati oldalakon, gerinceken alkalmazását kerülni kell (A. Rieder, 1998). Hazai erdőtársulásaink közül véleményünk szerint csupán bükköseinkben, ezek üde erdőtípusaiban alkalmazható. A kísérletek jelen tapasztalatai is azt mutatják, hogy nevelővágásként való alkalmazásának *előfeltétele egy jól kezelt, megfelelő állományszerkezetű erdőkép.* Ennek eléréséhez a törzskiválasztó gyérítéseket megfelelő minőségben kell elvégezni. A

további gyérítéseket a jelenlegi gyakorlat-tól eltérően *gyakoribb visszatérésekkel és kisebb erővel* kellene végrehajtani.

Következtetés

Alapvető különbség a két gyérítési eljárás között legfőképp abban mutatkozik, hogy a nevelővágások során kikerült mellékállományt az állomány mely fái alkotják. Ha ezt a fa szociális helyzetének megítélésével jellemezzük, legmegfelelőbb erre a Kraft-féle faosztályozás által bevezetett fogalmak használata.

A célátmérős gyérítés lényegében az uralkodó osztály fái érinti, melyek koránjuk jellegével, nagy átmérőjükkel, magasságukkal és kisebb hengerességükkel különböznek a velük egykorú, de az elnyomott osztályhoz tartozó fáktól melyek koronája, átmérője, magassága kisebb, de alakszámuk nagyobb. A gyérítés alapja a legvastagabb törzsek kivágása az állományból. Fő problémaként a termelési károkból adódóan ekkor a faállomány minőségi romlása, változása jelentkezik. Itt meg kell említeni azonban, hogy a Kraft-féle faosztályozás 2-es és 3-as minőségű törzsei korábban jobb struktúrát mutattak. *Kérdésként merül fel, hogy ezek a fák, melyek a bagyományos gyérítések során csak alárendeltebb választékokat produkáltak, egy korábban elhagyott célátmérős gyérítés hatására jobb szociális helyzetet elfoglalva nem nyújthatnak-e „V” faként jó minőségű faanyagot.* Ismeretes, hogy a bükk ebben a korban igen erős koronafejlesztő képességgel rendelkezik, és ezáltal jelentős törzsgyarapodásra képes.

A célátmérős használat alkalmazásának egyik legfőbb kérdése, vajon produktál-e növedékkiesést, és ha igen, akkor milyen mértékben az állományunk következő életfázisában, illetve készlethiányos lesz-e az erdőnk? A gyérítés hatását a növedékre csak hosszú idő alatt lehet értékelni, és erősen függ a faállomány szerkezeti tényezőktől. Egy lehetséges növedék kivétele minden esetben növedékkiesést eredményez. Másik oldalról vizsgálva ezt a kérdést, a visszamaradó, uralkodó faállomány még mindig egy jelentős növedékpotenciált jelent. Azt, hogy egy kis koronájú fa miként reagál a növedékében a növtör megnövekedésére, nehéz megítélni, mivel az egyesfa által ténylegesen használt növtör meghatározása sem egzak (J. Richter, 1997). A növedékkiesés értékelésekor nem szabad figyelmen kívül hagyni azt sem, hogy az előhasználatok során egy gazdaságilag jelentősebb fahozamhoz juthatunk. Az eddigi kísérletek során kapott jelentős árbevételi különbsé-

gek a korosztályos erdőkép széles átmérőeloszlásából következtek. Feltételezhető, hogy a későbbi célátmérős gyérítések során mérséklődik ez az eltérés az átmérőszórás változásából adódóan.

A célátmérős szerinti gyérítés hatására kialakuló növedékkiesés, a záródáshiányos foltok további alakulása, a felújulás problematikája mind a további kontroll szerepének fontosságát támasztja alá. Lényeges kérdésként merül fel, hogy a kezdeti árbevétel-növekedés a későbbiek során miként alakul, illetve kompenzálja-e az elmaradó véghasználati árbevételt. Fontos lenne a későbbiekben a használat költségeit minta- és kontrollparcelláknaként külön-külön kimutatni.

A kísérletek eredményeinek elemzése során fontos szerep jut a célátmérős megállapításának, ami az eddigi eredményekből jól látható, hogy jelentősen függ a vizsgált állomány szerkezetétől. A további megfigyelések egyik fő feladatának mégis annak kell lennie, hogy adott termőhelyi és állományjellemzők szerint korosztályonként megadható legyen a gazdaságilag legoptimálisabb célátmérős.

Mindezek a kísérletek további vizsgálatát támogatják, hiszen csak ezen kérdések megválaszolásával juthatunk elegendő információhoz, ahhoz, hogy a célátmérős gyérítés üzemi alkalmazásáról képet formálhassunk.

Az európai nagygyombok védelméről

Az erdőt járó ember gyakorta találkozik a kalapos gombok valamelyikével. Egy részük kiváló éték, mások mérgezők. Bármelyik csoportba is soroljuk őket, az erdő életében pótolhatatlanok, védelmünkre érdemesek. Nélkülük a fák tápelem- és vízfelvétele sérül, hiányuk összeroppantaná az erdőt, mint természeti jelenséget.

A természetvédelmet megfogalmazó berni konvenció azonban nem tartalmaz a gombok védelmére szóló utalásokat. Ezért Svédország vállalta, hogy

összeállítást és javaslatot tesz a hiány pótlására.

2001-ben az Európa Tanács tudományos bizottsága 34 adatlapot állított össze a védelemre érdemes gombafajokról. Svédország volt az érdemi munka készítője, javaslatát azonban vissza kellett vonnia, mivel törekvései az EU-s országok nagyobb részétől nem kaptak támogatást. Ezért csak remélni lehet, hogy ez a szemlélet a közeljövőben változik.

(NATUROPA 2004. 101. sz.)

Ref.: Dr. Szodfridt István

Özön-gyomfajok Szlovákiában

2002-ben listát szerkesztettek azon, idegenből bevándorló növényfajokról, amelyek előzőlötték a szlovák növényvilágot. 44 olyan fajt találtak, amelyek tömeges megjelenése veszélyes lehet, ezért visszaszorításukra külön intézkedések szükségesek. A legveszélyesebbnek tartottak közül három, hazánkban is elterjedt, ezek: *Impatiens glandulifera*, *Solidago canadensis*, *S. gigantea*.

A bükk levélvesztése és az időjárás

A bükk levélvesztése, levéltömegének csökkenése, valamint a lokális és regionális időjárás alakulása közötti kapcsolatot vizsgálták. A kapcsolatot nem találták szorosnak, ha csak egy-egy

A visszaszorításuk érdekében tett intézkedések határfoka a társadalom hozzáállásától függ. Számítanak ebben a sajtó támogatására is. A jövőben figyelmet fordítanak nem csak a növényvilágra, de a madár- és gerinctelen fauna hasonlóan káros, elszaporodott tagjaira is. Fontos a szomszédos országokkal közös intézkedések megtétele.

(NATUROPA 2004. 101. sz.)

Ref. Dr. hc. dr. Szodfridt István

időjárási tényezővel keresték az összefüggést. Ám, ha több időjárási tényezőtől (hőmérséklet, napfénytartam, 4 éves víztelítettség) alakítottak modellt, akkor ez már jobb magyarázatot szolgáltatott a jelenségről.

(Allg. Forst. Jadtgt. 2004. 4/5 füzet)

Ref.: Dr. Szodfridt István

Kíméletes fakitermelés alpin technikával

A természetközeli erdőgazdálkodási módszerek bevezetése új kihívásokat jelent napjaink fakitermelési gyakorlatában. Egyre több terepi rendezvény célja a szokásostól eltérő erdőgazdálkodási eljárások bemutatása, és egyre több cikk jelenik meg ezek ismertetéséről a szakajtóban. Rövid cikkemmel szeretném a szálalás, és ahhoz részben hasonló célátmérős gyéritések fakitermelési akadályait elemezni, illetve saját tapasztalataimat közreadni.

A szálalás kétségkívül jóval nehezebb a lombdörben, mint a fenyvesekben, illetve azokban a lombelegyes fenyvesekben, ahol a szálalóerdő megszületett. A nehézségek gyökerei részben abban is rejlenek, hogy a fenyők koronájának szerkezete sokkal kedvezőbb a szálaláshoz. A fa magasságához, mellmagassági átmérőjéhez viszonyítottan rövidebb ágaik miatt a fenyőknek kisebb a *korona-átmérője*, elhanyagolható a *törzszük villásodása*, és a *hajlékonyabb ágaik rugalmassága* csökkenti a fennakadás és a maradó törzsek károsodásának lehetőségét. E három tényező kedvezőtlenebb tulajdonságai a bükköseinkben nehezebbé teszik e módszerek alkalmazását. A célátmérős gyéritések hazai vizsgálata során felmerült egyik legnagyobb probléma az, hogy az átlagosnál vastagabb törzsek kitermelése során a nyomottabb, azonban jó alakú vékonyabb törzsek jelentős károsodást szenvedhetnek. Bár az előhasználatnál jelentősebb jövedelemhez juthat a gazdálkodó a célátmérős gyérités során, azonban később, a véghasználatkor meg kell „fizetni” a korábban okozott károkért.

Elgondolkodtató, hogyan lehetne ezeket a problémákat kiküszöbölni. Az Erdőanyai-völgyben dr. Madas László által vezetett szálalóvágásban az irányított döntés magas szintű alkalmazásával csökkentették a döntési károkat. Több kivágandó törzs koronáját irányították nagy körültekintéssel ugyanarra a helyre.

A Pilisszentkereszt-i Erdészet területén lévő Mexikó-pusztai Pro Silva Bemutató Területen hasonló nehézségek megoldási lehetőségeivel több év óta kísérletezünk. A képet tovább bonyolítja, hogy a helyenként megjelenő természetes újulat védelmére is ügyelni kell. Néhány külföldi tapasztalat nyomán az elmúlt két évben (2002. és 2003.) a vastagabb, böhönc jellegű, nagy koronával rendelkező törzsek döntését alpin ko-

ronadarabolással készítettük elő, azaz döntés előtt a törzsek zavaró, erős koronaágait levágattuk. A tapasztalataim szerint a kivágandó törzsek 10-20%-át kellett ilyen módon legállyazni, amelyek fatérfogata a kitermelendő összes nettó fatérfogat 20-35%-a. Egy törzs előkészítésének időszükséglete 25-35 perc, a közvetlen költsége a jelenlegi árakon nettó 8-10 eFt/db. Az előkészítés az előbbi paraméterek mellett, és az összes kitermelt nettó fatérfogatra vetítve (hiszen az egész állomány védelme érdekében végezzük) körülbelül ezer forinttal drágítja a kitermelés közvetlen költségeit.

Mivel ezeket az átlagban 60 cm mellmagassági átmérőjű törzseket más módon nem lehetett volna kitermelni sérülés nélkül, ezért ezzel a beavatkozással két fontos célt sikerült teljesíteni. Egyrészt időben kitermeltük azokat a törzseket, amelyek értéke a jövőben várhatóan nem fog növekedni. Másrészt a kitermelésük nyomán keletkező szabad növényteret a körülöttük elhelyezkedő vékonyabb, jó alakú törzsek szabadon kihasználhatják és később jelentős jö-

vedelmet nyújthatnak. Az adott állományban a törzsek sűrűségének csökkenésével az alpin technika alkalmazására később kevesebb igény lesz, hiszen több hely adódik a fadöntésekhez.

Jelenleg az ilyen technikával rendelkező fakitermelő vállalkozók első sorban lakott területen, illetve üzemek, intézmények területén dolgoznak, ahol lényegesen bonyolultabb feladatokat kell megoldaniuk. Az is megállapítható, hogy a piacon nincs igazán erős verseny, ezért feltételezhető, hogy ez a költség több hasonló feladat kínálata esetén a verseny élénkülésével még tovább mérsékelhető.

A bagymányostól eltérő erdőművelési módszerek bevezetése során a fakitermelés technológiája sem maradhat változatlan. Nem lehet csak a sematikus véghasználatok (tarvágás és ernyős fokozatos felújítógáz) egyszerűbb és jóval igénytelenebb megoldásait használni. Részben ennek is köszönhető, hogy a szálalóvágás és a szálalás hazai bevezetése a gyakorlatban még manapság is akadályokba ütközik.

Csépányi Péter

FELHÍVÁS

Az Egyetem Erdőmérnöki Karának EMKI Géptani Tanszéke – a Kar vezetésével egyetértésben és dékánja által felhatalmazva – kezdeményezi, hogy neves professzorának, dr. Káldy Józsefnek mellszobrot állítsunk az Egyetem Botanikus Kertjében, születésének 85. évfordulóján, a 2005/2006. tanévnnyitához kötötten.

Dr. Káldy József professzor

- az EMKI Géptani Tanszéke jogelődjének, az Erdészeti Géptani Tanszéknek 1959-1983 közötti vezetője;
- az Országos Erdészeti Egyesület Gépesítési Szakosztályának elnöke (1967-től 1983-ig);
- az erdészeti tudomány, az erdészeti gépesítés nemzetközileg is elismert, kiemelkedő tudósa és oktatója volt.

Az Egyetem Erdőmérnöki Karának EMKI Géptani Tanszéke tisztelettel kéri a szakma képviselőit, hogy segítsék neves professzora emlékének méltó megőrzését és ápolását biztosító kezdeményezését.

A felajánlásokat a Nyugat-magyarországi Egyetem MÁK 10033001-00282864-00000000 sz. számláján fogadjuk, kérve, hogy az átutaláson (csekken) szíveskedjenek feltüntetni az alábbi jelzetet: 1042EMKIGéptan/Káldy.

Tervünk megvalósításához nyújtott erkölcsi és anyagi segítségüket előre is köszönjük.

Prof. Dr. Horváth Béla
egyetemi tanár, intézetigazgató

Új irányok és lehetőségek a hazai akáctermesztésben

Az akác szerepe és megítélése a múltban

Aki ma az akácról, annak további területnöveléséről beszél, az szembe találja magát a környezetvédők, „zöld” szervezetek elutasító magatartásával, ugyanúgy a hivatalos erdészeti állásponttal is.

Tekintsük át, hogyan gondolkodott a múltban az akácról az erdészeti politika.

Vadas Jenő – a neves selmeci professzor – 1911-ben megírta „Az akácfa monográfiája” c. könyvet. Ebben az akácot a „legmagyarabb” fának nevezi, mert tényezeti viszonyai hazánkban szinte optimálisak, egyben összeforrt a nép lelkével.

Az 1909. évi erdészeti Kormányjelentésben (I.) a kísérleti ügynél olvasható: „...folytatta az akác gazdasági szerepére vonatkozó kutatásokat... ..jelenleg már csak az akác kémiai tulajdonságaira illetve biofiziológiai területeire vonatkozó kutatások vannak hátra.” Látható tehát, hogy az erdőben aránytalanul gazdagabb akkori ország mekkora jelentőséget látott az akác fajokban.

A *Kaán Károly* részéről indított Alföldfásítási program a talajadottságoknak megfelelő keménylombos fajokot helyezte előtérbe. Nagy szerepet kapott az akác az utak, birtokhatárok, major- és tanyafásításokban. Az ingyenes akáccsemetével főleg a paraszti gazdaságok éltek, ezzel biztosítva a tűzifa- és szerveszükségletüket.

Az 1930-as években az erdészeti irányítás az akácot lényegileg megtűrt fajának tekintette, mivel az üzemterv szerint kezelt erdőkben kevés jelentőséggel bírt.

Az 1950-60-as évek nagyütemű telepítései is főleg a fenyőt és a nyárféléket helyezték előtérbe. Az akác igazi térhódítása csak ezt követően – az ERTI, *dr. Keresztesi B.* – kutatásaival vette kezdetét. Ezek a kutatások, felismerve az akác termesztésének kiváló hazai adottságait és agrárpolitikai összefüggéseit, nemzetközi mércével mérve is korszakalkotónak minősíthetők. A kutatás anyagi

forrásaihoz sajátos módon a hazai mérészek is hozzájárultak.

Az akácállományok és a gazdálkodás jellemzői

Az ÁESZ adatai szerint (2003.01.01.) 406,6 ezer ha az akácerdő, az összes erdőterület 22,3%-a. Ezzel a fajok tekintetében már az első helyen áll. Az élőfa-készlet tekintetében azonban a részesedés szerényebb, mindössze 12,2%. Ez összefügg a sarj eredetű állományok magas – 64% – arányával, a gyenge termőhelyi adottságokkal és a nem állami erdőkben folytatott korábbi gazdálkodási hibákkal (legeltetés, rendszertelen szálalások, tüzesetek stb.).

Ami az akácerdők tulajdonviszonyait illeti, azok döntően – 65,6% – magántulajdonba kerültek. Minden bizonnyal összefügg ez a 300 ezer ha nem rendezett gazdálkodású erdőterülettel. Ha itt értékes véghasználati állományok állnának, érthetően lenne bejegyzett gazdálkodó.

Az OESZ adattára a fatermési osztályok megoszlásáról az alábbiakat közli:

Jó (I.-II.)	3,4%
Közepes (III.-IV.)	43,0%
Gyenge (V.-VI.)	53,6%
	100,0%

Az adatok szerint az akácosok több mint fele gyenge termőhelyen áll, illetve korábbi gazdálkodási hibáktól terhelte.

Az erdőtelepítések 30-35%-át folyamatosan az akác képezi, ami döntően magántulajdonú. Az erdőfelújításokban az akác aránya 37%, ami közel fele-fele arányban oszlik meg az állami és a magántulajdonú erdőkben.

Az akáckitermelés az utóbbi években folyamatosan 1,4 millió brm³, az összes kitermelés 20-21%-a. Az üzemterv szerinti kihasználás az állami erdőkben meglehetősen magas, 76-82%, míg a magántulajdonú erdőkben stagnálóan alacsony, 56%. Ez összefüggésben van a magántulajdonú erdők – már említett – alacsonyabb értékű állományaival.

Az akác kitermelések során a tűzifa aránya meghaladja a 60%-ot, a fűrészipari rönk mindössze 10-12%. A maradék egyéb ipari fa, főleg oszlop és tám-félék. Korábban a fagyártmány-üzemekben jelentős szerepet kapott az ún. feldolgozási fa, ahol bányászati választékok és a szőlőkaró mellett fokozatosan megjelent a parkettfríz, donga és bútorléc.

Az 1960-as évek közepétől sikeres kezdeményezések folytak az akácfelhasználás ki szélesítésére a Faipari Kutató Intézet, a Típustervező Intézet és a Felső-Tiszaí Erdőgazdaság közös munkájával (födém- és tartószerkezetek, szerszámkamra, istállók, tárolók, néhány sikeres belsőépítészeti megoldás is van példa). Ezeket az Országos Tervhivatalban *dr. Madas András* az erdőgazdálkodás vertikális integrációja szellemében támogatta. A bátor kezdeményezések azonban fokozatosan el sorvadtak, elsősorban a minőségi rönk hiánya és az adott idők beruházási, érdekeltviszonyai miatt.



A kísérleti állomány 5 éves képe

Az akáctermesztés bővülő lehetőségei és fejlesztési irányai

A rendszerváltozás és az EU-csatlakozás a hazai agrár- és erdészeti politikát merőben új feladatok elé állította, illetve új lehetőségek nyíltak az ország számára. Az agrártermelés szigorúan kvótákhoz kötött (gabona-, fehérje-, olajos- és rosnövények), tej, marhahús, juh stb. Ezen termékek előállításához szükséges ún. referencia-terület azonban messze alatta marad a jelenleg művelt szántóknak. Így hazánkban is módosulnia kell az agrárstruktúrának, illetve alternatív hasznosítási módokra van szükség. Ezt a problémát a korábban belépő országok (Spanyolország, Portugália, Anglia, Írország) az erdőterület jelentős növelésével – együtt közel 2,5 millió ha – vezették le. Döntően fenyő és a mediterrán országokban eukalyptus-telepítéseket végeztek EU-s forrásokból. Ezt követően rövid időn belül lehetőség nyílt korszerű fafeldolgozó kapacitások létesítésére, ami további munkahelyeket teremtett, javította a belső faellátást és exportbővüléssel is járt. A művelésiág-váltással növekedett az egységnyi terület árukiadását, ami kedvezően befolyásolta a termelékenységét és a GDP-t.

Ha a hazai agrárvezetés felismeri egy ilyen extenzív földhasználatban rejlő lehetőségeket – az erdőtelepítések EU támogatása 80%-os, amihez egyéb támogatások is járnak – úgy a gyorsan növekvő fajokkal több százezer hektár új telepítés vehetné kezdetét. Természetesen a földhasznosítás iránya lehet egyéb is, mint az ökológiai vagy a biotermelés, energianövények, gyepezítés stb.

A szerző felhívásával a nyárfatermesztés terén szerzett hazai és külföldi tapasztalatait, kísérletet kezdett az akácnak egy intenzív, ültetvényszerű termesztés vizsgálatára. Az akác választása azért látszott biztatónak, mert a művelésből kivonásra kerülő alacsony AK értékű homoki földek, valamint a dombvidéki adottságú barna erdőtalajú szántók nagyobb hányada alkalmas az akác termesztésére.

Egy ilyen formájú akáctermesztésre már akad hazai példa is. Ez az eljárás a gróf Forgách nyírségi uradalmában (Mándok, Tornyospálca) alakult ki az 1900-as évek kezdetén.

Lényegileg tág hálózatos telepítés, mezőgazdasági köztes műveléssel, véghasználat 20 éves korban, tuskózás, ezt követően 5 évig mezőgazdasági használat. Tehát váltógazdálkodásról van



Termőhely: gyengén humuszos homoktalaj. Humusztartalom: 0,43%

szó, amit abban az időben az Erdőtörvény engedélyezett. Dr. gróf Forgách B. (2.) erről részletes leírást közöl és 1939-ben az OEE debreceni közgyűlésén előadást is tartott. Egyidejűleg a telepítéseit is bemutatta, amelyek nagy feltűnést keltettek. Az akác váltóművelés ilyen formáját az Alföldön néhány nagybirtokon is alkalmazták.

Róth professzor Sopronban az erdőműveléstan oktatása során ezt az eljárást ismertette és könyvében (3.) ezzel részletesen is foglalkozik.

A homoktalaj adottságait és az akácnevelés igényeit figyelembe vevő eljárás részleteivel érdemes közelebbről is megismerkedni. A futóhomokon álló 2-3 AK értékű gyenge birkalegelőket a telepítés előtt istállótrágyával vagy csillagfürt-zöldtrágyázással feljavították. A telepítést – Vadas ajánlása szerint – „öles” hálózatban, illetve 4,0x1,0,

később pedig háromszög-kötésű iker-sorban 4,0-4,0 m-es sortávolságban ásóval végezték (2500-2800 csemete/ha). A köztes művelésnél az 1-3 évben kapás-növényeket (tök, tengeri, burgonya) vetettek és azt háromszor kapálták. Egyidejűleg a fák tövét is kapálták, a törzseket pedig utasítás szerint nyesték. Első év végén a fákat „ostornyélre” nyesték fel. Ősszel a földet felszántották. A kapásnövényekhez esetenként fészektárgyázást is alkalmaztak. A negyedik évben rozstot vetettek, azt júniusban learatták és a tarlót lebuktatták. Az állományban később különböző perjefélékből jó minőségű gyepek alakultak ki, amit kaszáltak, az idősebb állományokban esetenként legeltettek is.

Állománynevelés: tisztítás, a növekedés szerint 2-3 évente, optimális záródás 0,7-0,8 alatt.

Véghasználat: 20 éves korban: tuskózás, 5 évig mezőgazdasági művelés.

A vállalkozók a részes művelés során a termés 2/3-át kapták, a véghasználat után pedig annak felét. A szántást és a fogatos munkákat az uradalom végezte.

Az eredményről ezt közli „...a telepítő biztos már 15 év múlva visszakapja a befektetett tőkéjének és munkájának, de az időközben elmaradt mezőgazdasági hasznának is többszörös értékét.” Egyidejűleg az akácerdő annyira megjavítja még a legsoványabb homoktalajt is, hogy az 6-8 éven át szinte bácskai terméseket ad. A kitermelési adatokból 14-16 m³/ha átlagnövedék számítható, ami döntően tűzifát és kevés szerfát szolgáltatott. Megállapítja, hogy az Alföld homokján ez az akácerdő-váltógazdaság jelenti nemcsak a legnagyobb gazdasági jövedelmezőséget, de egyúttal a homokvidéken elérhető legmagasabb földkultúrát is.



A nyesések időbeni elvégzése meghatározó a faanyag későbbi értékét illetően

Az eljárásnak a leírtak szerinti alkalmazására napjainkban azonban már nem kerülhet sor, részben az 1945 után bekövetkezett társadalmi változások miatt, részben az 1935. IV. Erdőtörvény eltörölte a váltógazdaság ilyen formáját.

A kísérleti terület és az állománynevelés ismertetése

A kísérlet helye: Mikebuda 40/B Duna-Tisza-közi homokhát, 3,7 ha, 5 éves saját tulajdonú akáctelepítés.

A terület korábban a Ceglédi Állami Gazdaság kezelésében mezőgazdasági művelés alatt állt (szőlő, kalászos gabona), földminőség 6,5 AK/ha.

Telepítés 1992-ben, egyéves pusztavacsi csemetével, gépi ültetéssel, 2,5x0,8 hálózatlan.

Még ebben az évben a telepítést kárpótlásra jelölték ki, így további ápolásokat (egyszálazás, talajápolás) nem kapott.

Termőhelyi adottságok.
Gyengén humuszos (0,43%) homok talaj, többletvízhatástól független, közepmély termőréteg. A 2001-ben készült talajvizsgálat (Kiskunsági Erdészeti és Faipari Rt.) a fontosabb makroelemeket az alábbiak szerint értékelte.

Nitrogén igen szegény
Foszfor jó közepes
Kálium közepes.
Javasolt célállomány: erdeifenyő, akác (gyenge).

Az állománynevelési eljárásnál szükséges meghatározni a kívánt faválasztékokat, azok méreti és minőségi paramétereit. Ezek piaci ára, többletbevétele áll szemben az intenzív termesztés ráfordításaival. Esetünkben termelési cél a méretes és minőségi hengeres fa, gyakorlatilag a bútoreléc célra alkalmas rönkanyag. A termelési cél természetesen lehet egyéb méretű faanyag is, mint a faapríték vagy más méretű termékek. Az energiaerdő témái itt nem kerülnek ismertetésre.

A modern faipar technológiai folyamatai (műszáritás, táblásítás, tömbösítés, termikus nemesítés) alkalmazhatók a jó minőségű akác-fűrészárúnál is. Tehát mind az épületasztalos-, mind a bútoripar területén. Ehhez viszont minőségi rönk szükséges (szabályos és koncentrikus évgyűrűk, göcsmentes, szabályos rostszerkezet stb.). Ilyen minőségű faanyag azonban csak tág térfelállásban és gondos nyesésekkel kezelt állományokból nyerhető. Az viszont természetes, hogy itt az alacsonyabb méretű faanyag minősége és értéke is maga-

sabb, ugyanígy innen lényegesen magasabb rönkhányad nyerhető.

A tisztításoknál itt messzemenően érvényesült az akác fényigénye illetve a 0,7-0,8 alatti záródás folyamatos biztosítása. Az első tisztítás után a traktorral végzett talajápolás, a szűk és szabálytalan sorokban érzékeny törzs-sérüléseket okozott. Ezért a következő évben minden harmadik sor kivágásra került. Egyidejűleg ez tette lehetővé a rendszeres gépi talajápolásokat – évente kétszer –, továbbá az anyagmozgatás és a tápanyagpótlás lehetőségét. A visszamaradó tuskókat a sarjak lefojtása céljából Roundup-pal kezeltük.

A tisztítások ütemét és a visszamaradó törzsszám alakulását az alábbi tábla ismerteti.

Kor /év	Törzs/ha
5	5000 (eredeti állapot)
6	3000 főállomány
7	2000
8	2000
9	2000
10	1400
11	1400
12	900
13	900

Nyesések

Az első tisztítás során kivágásra kerültek az egyszálazás elmaradása miatt kifejlődött erős tősarjak, továbbá az oldalágak 1,5 m magasságig. Ezek helyenként elérték az 5-6 cm vastagságot is, így a levágás után maradandó fahibák (kéregbenövés, gombásodás) keletkeztek. A továbbiakban még egy alkalommal került sor nyesésre, teleszkópos nyéllal 3,5-4 m magasságig.

Tápanyagpótlás.

Az ültetvényyszerű állománynevelésnél nem kerülhető meg a tápanyagpótlás kérdése. A gyorsan növő fafajoknál a kezdeti erős fejlődés 10-12 év után lelassul. Célszerű ezért az ültetvény-

erdőkben 10 éves kor után 3-5 évente valamilyen tápanyagpótlást végezni.

Mivel igen alacsony termőképességű talajról van szó, a kezdetben alkalmazott vegyes műtrágyázás (gyümölcsösöknél szokásos mértékű hatóanyagokkal) kimutatható többlet növedéket nem hozott, esetenként még vissza is vetette a fejlődést. Felhasználva a homoktalajok művelésénél alkalmazott ismereteket (4.), szerves trágyázásra került sor. 2001-ben és 2002-ben 22 t/ha kiszórása történt, amit a K+F pályázat is segített. A szerves trágyázás hatása az eddigi mérések szerint a magassági növekedésben nem jelentős, az átmérő esetében az első évben – 5 mm többlet – jelentkezett. Ennek megbízható értékeléséhez azonban hosszabb időszak és több klimatikus tényező ismerete szükséges. A szerves trágyázás érzékelhetően javította a talaj vízgazdálkodását, nedvesség-megtartást, továbbá a talaj biológiai életét.

A tápanyagpótlásnál természetesen olcsóbb megoldások is lehetségesek. A vágástéri hulladék, kéreg, szőlők, gyümölcsösök, sövények nyesedéke, kertészeti hulladékok, esetleg a szennyiszap komposztálásával hasonló eredmény várható. Természetesen ehhez eszköz és technológia szükséges. A magánerdőgazdálkodás és a vállalkozások fejlődésével ezek a külföldi példák várhatóan hazánkban is elterjednek. Az ilyen ökoeljárások bevezetéséhez egyébként számos pályázati lehetőség is van.

Fatermési eredmények.

A növedék mérésére fokozatosan bővülő kísérleti parcellák szolgálnak. Egy parcella területe 200-300 m², törzsek száma parcellánként 15-25 db.

Az átlagfajméretek, törzsszám, körlep és a folyónövedék évenkénti alakulását az alábbi táblázat tünteti fel.

Mindenekelőtt feltűnő a magassági növekedés, ami 9 éves korig 0,9-1,3 m, ezt követően 0,5 m vagy ennél is ki-

FATERMÉSI MUTATÓK MIKEBUDA 40B								
Kor év	Parc. száma	Vizsg törzs db	Átlag h m	Faméret d cm	N/ha db	G m ²	Folyó növedék m ³ /ha	Főállomány
7	4	100	9,6	10	1020	8,2	16,5	
8	6	142	11,8	11,3	1030	9,9	21,7	
9	9	201	12,5	12,2	1060	12,1	17	
10	4	80	13,3	13	1000	13	19,5	
	6*	119	13,5	13,5	900	12,6	21,3	
11	8*	150	14,3	14,6	880	14,8	23,4	
12	9	164	14,5	15,4	860	15,8	23,9	

* Szerves trágyázás 22 t/ha

sebb. Az átmérő-növekedés 0,8-1,3 cm között változott, függően a csapadéktól, záródástól és az állományban végzett tisztítási munkáktól.

A kísérleti adatok meglepőek lehetnek, ha azt valamelyik akác fatermési tábla mutatóival (főállomány) vetjük össze. Erre a célra alkalmasak:

Dr. Rédei K. Mag és sarj eredetű akácok I. FTO

Dr. Sopp I. Mag eredetű akácállományok II. FTO

Ültetvényyszerű állománynevelés (kísérlet).

A prognózis során egy vagy két alkalommal további szerves trágyázás előírnyozva.

Az ültetvényyszerű állomány valójában egy IV. FTO termőhelyen áll, ahol 12 éves korban az átlag-faméret (*Sopp*) $h = 11$ m, $d = 10,3$ cm messze alatta marad, a törzszám viszont több mint kétszerese az ültetvénynek. A többlet-növedéket az agrotechnikai eljárások idézték elő, mint a talajszellőztetés, részleges gyommentes állapot, tápanyagpótlás. Viszont nem elhanyagolható szempont, hogy a mezőgazdasági művelés során a talajban tápanyagok akkumulálódnak. Ezt az erdészek figyelmen kívül hagyják, holott évről évre egyre jobb minőségű földek kerülnek telepítésre. Ez a megállapítás már régóta indokolja a Babos-Járó-féle termőhelyi táblázatok felülvizsgálatát. Az adatokból lemérhető, hogy az intenzív termesztési eljárások bevezetése mekkora tartalékokat szabadíthat fel a fanyersanyag-termelésben.

Kitekintés, javaslatok.

A bemutatott kísérlet szerény kezdeményezés egy alternatív földhasználati forma, az un. szántóföldi fatermesztés (5.) bemutatására. Ez az eljárás a földet ter-



Tápanyagpótlás szerves trágyával

mészeti erőforrásnak tekinti és az agro-ökológiai potenciál kihasználásával gazdasági célokat szolgáló (árutermelő) telepítésekben gondolkodik.

Tekintsük át mi indokolja és mi hátráltatja egy ültetvényerdő-program megvalósítását.

Az akáctermesztés hazai kedvező ökológiai adottságairól már történt említés. Hazánk klímája és talajaink termékenysége a keménylombos fafajok termesztésére a nemzetközi átlagnál nagyobb fatermés elérését teszi lehetővé.

A termelés-technológia terén elsősorban a nemesítés (genetikai alapok) felhasználása előre nem látott eredményeket hozhat. A mezőgazdasági hozamok növelésében ennek a hatását 60%-ra becsülték. A hazai akác nemesítés már hosszú múlttal és kiemelkedő eredményekkel rendelkezik. Az ERTI, majd a Felső-Tiszaí EFAG munkája eredményeként számos új fajta került elismerésre. Ezek azonban a köztermesztésben még alig vannak jelen. Szerepet játszik ebben az elmúlt évtizedekben kialakult akác ellenesség és közömbösség. Ez az ellentmondás azért is sajnálatos, mivel Magyarországot a világ számos országában az akác termesztés zászlós hajójának tekintik.

Egy megjegyzés kívánczik az új faj-

ták minősítésével, utódvizsgálataival kapcsolatban. A szakirodalom szerint a kísérleti parcellákat szűk hálózatban telepítik és nevelik. Az ERTI fajtakísérleteiben I. termőhelyi osztályú talajon, 15 éves korban 1500-2000 db tőszám található. ($d = 12$ cm). Milyen lehetne itt a fejlődés, ha egy tágabb hálózatban növekednének a törzsek. (6.)

Az akác termékek piaci lehetőségei

Az akác iránt egyre fokozódó kereslet jelentkezik. Mértékadó faexportőrök szerint kevés az akác és alig van jó minőségű akácfaanyag. A kereslet a hengeres és fűrészelt karó- és oszlopfélén kívül már az értékes szelvényárura, palástmárt és különböző megmunkálású félkész-termékekre is kiterjed. A termikus nemesítés (nyomás alatti gőzölés) lehetővé teszi az épületasztalos és bútortipari különböző színárnyalatokban való felhasználását. A nyers bútortéc ilyen kezelése után Olaszországból és Szlovéniából mint konyha- és szobabútor kerül vissza a hazai kereskedelembe. A jó minőségű faanyag iránti keresletre utal a közel 2 ezer hektár nemesnyár-telepítés, amit olasz érdekeltséggel létesítettek bérelt szántókon, továbbá holland faipari cégek akáctelepítési lehetőségek iránti érdeklődése. További keresletnövekedés várható a keménylombos faanyagok piacán, a trópusi faimport csökkenése és a certifikációs rendszerek fokozódó érvényre jutása során. Az ültetvényyszerű termesztés bevezetése előnyökkel jár majd a fafeldolgozó üzemek számára is. A klónozott szaporítóanyag és az egységes állománynevelési eljárások mintegy standard rönkmínőséget biztosítanak, lehetővé téve egy automatizált feldolgozást is.

Az akácfaapríték-termeléssel széles körű lehetőség nyílna a hőenergia és a villanyáram előállítás terén, a megújítható energia felhasználásában. A külföldi CO₂-kvóta kivásárlások kedvező hatásai máris érzékelhetők az ágazatban. További lehetőség az akác cellulózipari felhasználása, ami a trópusi térségekben már régóta működik.

A telepítések agrárpolitikai és nemzetgazdasági előnyei

Egy nagyütemű akáctelepítési program elsősorban a racionális földhasználat terén hozhat átütő eredményeket. A

		Rédei I. FTO	Sopp II. FTO	Kísérlet
Kor	12 év			
	h m	16	15,8	14,5
	d cm	13	14,7	15,4
	N db/ha	900	1125	860
	G m ²	12	19,1	15,8
Kor	25 év			* prognózis
	h m	24	22	20
	d cm	25	25	29
	N db/ha	400	567	420
	G m ²	19,6	26,2	26,4

mezőgazdaság hozamai az 1970-80-as évek szintjén is – néhány növény kivételével – elmaradtak az EU-s átlagoktól. Ezt számos szakértői vélemény nem az alkalmazott fajtákkal vagy a termelés technológiai hiányosságaival, sokkal inkább az ún. határtermőhelyek tarthatatlanul magas árnyával magyarázta. A bekövetkezett versenyhelyzetben az agrártermelés csak a jó és a legjobb földek művelésére fog a jövőben szorítkozni. A kieső területeken végzett akáctelepítések éves növedéke – mezőgazda szemlélettel befejezetlen termelésnek tekinthető –, annak realizálása a véghasználat során jelentkezik. A különböző feldolgozott és megmunkált fatermékek a világpiacra mint versenyképes árú jelennek meg, tisztas hasznot nyújtva a termelőnek.

Az MTA Közgazdaság-tudományi Intézete részletes vizsgálatokat végzett az EU-ba irányuló termékek komparatív előnyeit illetően.(7.) Meglepő módon a fa- és fatermék a 26 cikk között a negyedik helyen szerepel, kedvező input és output mutatókkal. A fatermékek exportja (bútoripar nélkül) közel 500 M USD (FAGOSZ), ami az élelmiszer-export 12-15%-át teszi ki. Céltudatos fejlesztésekkel ez növelhető, így mint komplementer termék távlatilag pótolhatja az egyre zsugorodó élelmiszerexportot. Az ültetvény-erdő-program a külkereskedelmi mérlegre is kedvező hatású lesz.

Egy átgondolt telepítési program kedvezőtlen érinti a vidéki foglalkoztatás helyzetét. Az ültetvényerdők intenzív kultúrának tekintendők, ahol folyamatosan magas az élőmunka-igény. Itt a fiatal és az idős korúak, az alulképzett munkaerő is foglalkoztatható. A telepítési lehetőségek éppen azokban a régiókban vannak, ahol a munkanélküliség országosan is a legmagasabb.

Vannak azonban egy ilyen programnak ellenzői is. Az agrárszakemberek többsége az erdőgazdálkodást különösebb haszon nélküli tevékenységnek tekinti, ahol meghatározóak a környezetvédelmi szempontjai. Hosszú évtizedeken át érvényesült a „föld védelme”, illetve a szántók csökkentésének a tilalma. Részben ilyen megfontolások, de ösztönös idegenkedés is megnyilvánul a földek átengedésével szemben. Egy korábbi szakértői tanulmány (9.) a kieső szántókat döntően gyepek művelési



Ültetvényyszerűen kezelt 12 éves akácok

ágha kívánja áthelyezni. Legnagyobb ellenzői azonban az ilyen telepítéseknek az ún. „zöld” szervezetek, akik az őshonos fajok, biodiverzitás hiánya stb. indokok alapján emelnek gátat a gyorsan növő fajok telepítése ellen.

Ezen a téren még számos kérdés tisztázatlan a természeti erőforrásaink hasznosítási szerkezete, illetve átalakítása, azoknak az ökológiai, ökonómiai és társadalmi összefüggéseire vonatkozóan (8.). A vidékfejlesztés cél-, eszköz- és intézményi rendszereit illetően tárgyilagos elemzések, számítások, a lehetséges következmények bemutatása szükséges. A szerkezeti átalakítás ökonómiai kérdéseit illetően interdiszciplináris kutatások végzése szükséges.

Azonos minőségű talajokon a mezőgazdasági és fatermesztéssel történő hasznosítás esetén a fennálló hozam (növedék), ráfordítás, jövedelem, eszközhatékonyság, tőkemegtérülés, likviditás stb. részletes elemzése az EU-s és a nemzeti agrártámogatások figyelembe vételével. Ez az agrár- és az erdészeti műhelyek közös feladatát képezi.

Az is kétségtelen, hogy az ültetvény-erdők elfogadása változtatást igényel az Erdőtörvényben, a finanszírozásban, a telepítések műszaki-technológiai előírásaiban, végül a bürokrácia és az ellenőrzés EU harmonizációs gyakorlatában.

A „Pro silva” mozgalom hosszú évek óta sikeresen működik és elfogadott a hazai erdőgazdálkodásban. Kevesen ismerik azonban fel, hogy éppen ennek hatására az egész világon rohamosan növekszik az agro-erdőgazdálkodás, a faültetvények szerepe. Napjainkban a világ hengeresfa felhasználásának 35%-át az összes erdőterület mindössze 5%-át kitevő ültetvény-erdők biztosítják (10.). Nem elmentés tehát a gyorsan növő fajok telepítése a környezetvédelem érdekeivel. Ezek a telepítések részt vesznek a CO₂ le-

kötésben, a levegő-, víz tisztaságának megőrzésében, az üvegházhatás csökkentésében, ugyanakkor a mezőgazdaság szerkezet-átalakítása során fontos gazdasági szerepet játszanak.

Abstract

In Hungary black locust (*Robinia pseudoacacia* L.) is the most wide-spread tree species. It covers the 22 percent of the whole forest land area. The climatic of the country is al-

most optimal for its character.

The demand for black locust is booming on the world market: support system of vineyards and fruit farms, shelters from avalanche, coastal defence, equipment of social welfare, etc. Merchantable grade lumber worked by the processes of modern wood product industry (drying, semi-manufacturing, improvement by steaming) is suitable for carpenters and furniture factories.

The study describes a plantation tending method on sandy soil and its technological elements: wide growing space, soil improvement, nutrients recycling into the soil, pruning.

A result of this, the growth per year is twice as much than with the traditional method. Its spreading offers benefits in agricultural policy and profits in economy.

IRODALOM

1. A leghosszabb fél évszázad. Tarsoly, Bp. 2004.
2. Forgách B.dr, gr.: Az akác tenyésztése a nyírségi futó homokon. Erdészeti Lapok 1939.10.
3. Róth Gy.: A magyar erdőművelés különleges feladatai. Mezőgazdasági Kiadó, Bp. 1953.
4. Westsik W.: Laza homok talajok okszerű művelése. Agrártudomány 4. kötet. 1952.
5. Izinger P. – Klenczner A. – Erdős L.: Javaslat a szántóföldi fatermesztés kialakítására. Állami Gazdaságok Egyesülete 1991. Kézirat.
6. Keresztési B.: Az akác termesztése és hasznosítása. Mezőgazda, Bp. 1987.
7. Fertő J.–J. Hubbard: Versenyképesség és komparatív előnyök a magyar mezőgazdaságban. Közgazdasági Szemle, 2001.1.
8. Udovecz G.: 50 éves az Agrárgazdasági Kutató Intézet. Magyar Mezőgazdaság, 2004. 42.
9. Az országos területrendezési terv agrár vonatkozásainak megalapozása. Agrárgazdasági Kutató Intézet, Bp. 1998.
10. R. Schulzke–M. Liesbach: Die Holzzucht 2003.4. Hann.Münden

Fotó: Erdős L.

Hogyan érvényesítsük érdekeinket Brüsszelben?

Egy lobbizási technikákkal évtizedek óta foglalkozó neves professzor szerint ahhoz, hogy valaki megnyerje, de legalábbis ne veszítse el a másik fél érdeklődését, „el kell őt büvölnie”. Természetesen a folyamat nem ilyen egyszerű, de mivel mint a legtöbb dolog, ez is emberi kapcsolatokra épül, kitűnő alapot adhat a további együttműködéshez.

Felderíteni a terepet

A lobbizás, azaz érdekeink érvényesítése, illetve a másik fél befolyásolása jellegzetesen nem hivatalos (informális) tevékenység. Ha a folyamat megfelelően működik, akkor a döntések már a tárgyalások előtt megszületnek, és maga az ülés azoknak csak formális levezetése lesz.

Lényeges, hogy úgy kell a másik személyt meggyőznünk, hogy a kávészünetben tartott magánjellegű egyeztetés kezdetekor nem adhatunk ki minden rendelkezésünkre álló információt, hiszen nem tudhatjuk előre, hogy az illető partner, vagy éppen ellenérdekű fél lesz-e a kérdésben, ugyanakkor megfelelően kell őt tájékoztatnunk ahhoz, hogy kialakuljon a kölcsönös bizalom. Így a kezdeti előkészítő munka arról szól, hogy miután itthon kiépítettünk egy megbízható szakértői bázist, Brüsszelben is megtaláljuk a számunkra kulcsfontosságú személyeket és szervezeteket.

Célszerű és tulajdonképpen szükségszerű is Irányító Bizottsági (Management Committee) szinten beavatkozni a folyamatokba (ha addig nem tettük volna meg), hiszen ez az a pont, ahol egy rendelettervezetet még meg lehet úgy formázni, hogy az számunkra kedvező vagy legalább ne hátrányos legyen. Az Irányító Bizottság az Európai Bizottságot (a továbbiakban: Bizottság) segíti és ellenőrzi jogalkotói és végrehajtói munkájában. Ülésein a tagállamok és a Bizottság adott területért felelős szakértői vesznek részt; az elnöki feladatokat a Bizottság egy képviselője látja el. Az Irányító Bizottsági Üléseken a Bizottság előterjeszti rendelettervezeteit, amelyekről a tagállamok véleményét nyilvánítanak, majd szavaznak.

A Bizottságot közvetlenül és közvetetten is lehet befolyásolni, hiszen más tagállamok meggyőzésével is elég erős támogatásra tehetünk szert ahhoz, hogy

egy tervezetet megváltoztassunk. Általában ez célravezetőbb, hiszen a Bizottságnak sokszor egyértelmű és határozott utasítása van arra, hogy nem engedhet a tagállam kérésének; ugyanakkor, ha ezt több és erősebb, illetve nagyobb szavazati aránnyal rendelkező ország veti fel, már nem mindig ragaszkodhat ehhez az állásponthoz.

Természetesen elengedhetetlen a jó szakmai és személyes kapcsolat kialakítása a Bizottság egyes felelős szakértőivel is; így tervezeteket, belső információkat időben (vagy idő előtt) és megfelelő minőségben szerezhethetünk be.

Okosan „csevegni”

Az eredményes érdekérvényesítéshez (lobbizáshoz) az alábbi tényezők figyelembevétele feltétlenül szükséges:

- alaposan kell ismerni a szóban forgó tervezetet, annak előzményeit, a jogi háttérrel és a körülményeket, nevezetesen, hogy melyik tagállamnak áll érdekében megszavazni, ki a Bizottsággal szemben az ellenérdekű fél, és melyek azok a delegációk, akiknek mindegy, hogy megszavazzák-e azt; ez utóbbiak magunk mellé állítására kell a legtöbb időt és energiát fordítani;

- ismerni kell a tervezet Bizottsági felelőseit, azt a személyt tehát, aki a tervezet megírásáért, átdolgozásáért felelős; megosztani vele aggályainkat a tervezetrel illetően; így már az irányító bizottsági ülés előtt beavatkozhatunk a folyamatba;

- szükség esetén be kell vonni az egyeztetésbe az ország brüsszeli Állandó Képviselőt,

- kapcsolatokat kell kialakítani a tagországok képviselőivel, amelyre kitűnő alkalmat adhatnak például a munkabérek, vacsorák, állófogadások; amelyek során a beszélgetés ne csak egyszerűen a tárgyban történő információcsere legyen, hanem kötetlen „csevegés” például az adott országokról, kultúráról, sportról, és bármiről, ami nem kapcsolódik a tárgyhoz; sőt kifejezetten fontos, hogy ilyen jellegű témákkal kezdjünk, és csak aztán térjünk rá a kérdésünkre,

- kiemelkedően fontos a nyelvismeret, hiszen egyes országok már csak azért is könnyebben megnyerhetők egy ügy érdekében, mert a saját nyelvükön kom-

munikálunk velük; és gyakran már ebből adódóan is támogatják javaslatainkat;

- nem szabad elfeledkezni a kölcsönös segítségnyújtásról sem, tehát ha egy delegáció támogat minket egy számunkra semleges, de számunkra fontos kérdésben, akkor a jövőben figyelni kell arra, hogy ezt mi is megtegyük; ellenkező esetben elvész a nehezen kiépített bizalom, és nem számíthatunk többet a támogatásukra;

- lényeges jogi szakértőket bevonni az egyeztetésbe, hiszen sokszor szakmailag és jogilag egészen mást jelenthet a tervezetben szereplő adott szövegrész;

- amit nem szabad elkövetni, és igen nagy hibának minősülhet egy tagállam részéről, ha delegáltjait pár órával az ülés előtt küldi ki, illetve ha a delegált közvetlenül az ülés után távozik. Ekkor ugyanis a leglényegesebb dolgokból marad ki, mégpedig előzetes (utólagos) egyeztetéseknek, „szövegségesek” szerzésének, informális kapcsolatok kialakításának lehetősége vész el számára; tehát a tárgyalás során már a kész tényekkel szembeülni, és esélye sem lesz azokat befolyásolni, és a saját országa javára fordítani.

Képességek és „személyes varázs”

A lobbitechnika gyakorlatilag az adott delegált személyétől, személyiségétől függ. Természetesen vannak olyan jellemzők, amelyek egy-egy ország technikáját meghatározhatják, de ha a delegált rendelkezik egy kész mandátummal, az már csak rajta áll, hogy azt „milyen ruhába öltöztetve” adja elő, fordít-e plusz energiát a tőle elvárton felül a témára, felméri-e és teljesíti-e mindazokat a tényezőket, amelyek az eredményes lobbizáshoz elengedhetetlenek. Mi lehet ehhez a legjobb út? Kapcsolatok építése és érdekérvényesítés? Lehetőségek nem hivatalos egyeztetések sorozatára? Szükségszerű véletlenek összejárása? Munkavacsorákon és állófogadásokon történő részvétel? Idegen nyelvek kitűnő ismerete? Bizonyos idő után mindenki megtalálja a magához illőt, amivel eredményeket érhet el a brüsszeli „arénában”, de persze csak akkor, ha rendelkezik megfelelő „bűverővel”...

Kósa Cecília

FVM

(Az Európai Unió Agrárgazdasága.
2004. 9. évf. 11. szám)

A fák anyja

Átadták az idei Nobel-díjakat, aminek természet- és környezetvédelmi szempontból külön jelentősége az, hogy az idén első alkalommal a Nobel-békedíjat egy környezetvédő kapta. Az indoklás szerint ezzel új dimenzióval gazdagodott a béke értelmezése. A díj boldog tulajdonosa Wangari Maathai kenyai illetőségű nő, világhírű mozgalma, a Green Belt keretében 30 millió fát ültettek Afrika elszivatagosodó területein.

* * *

A Nobel-díj története 103 évvel ezelőtt egy félreértelmezett újsághírral indult, s mára a világ legrangosabb eseményévé vált.

1888-at írtak, amikor a svéd vegyészmérnök, feltaláló, gyáros, Alfred Nobel békés újságolvasás közepette egy francia újságban a saját nekrológjára bukkan. Az újság annak az embernek



a baláláról számolt be, aki a dinamit által vált gazdaggá. Szinte azonnal világhosszra vált, hogy tévedésről van szó, hiszen nem a dinamit feltalálója, hanem annak bátyja, Ludvig távozott az élők sorából. S mivel a nekrológ cseppet sem volt hízelgő, a híres és sikeres üzletember azonnal megváltoztatta a már véglegesnek hitt végrendeletét.

Az új módosításban Alfred Nobel úgy végrendelezett, hogy bátrabagott vagyonából hozzanak létre egy alapot, és az abból befolyó összeget öt egyenlő

részre osztva évente ítéljék oda azoknak a személyeknek, akik az előző évben a legkiemelkedőbb felfedezést tették a fizika, a kémia, az élettan és az orvostudomány területén. Olyanoknak, akiknek idealista irányultságú irodalmi munkássága a legkiemelkedőbb, illetve aki a legtöbbet tette a "nemzetek testvériségéért".

A Nobel-díjjal járó összeg már az első évben is igen jelentős volt: 150 ezer svéd korona, amely körülbelül harmincszorosra volt egy professzor egész évi fizetésének, illetve kétszerese a Francia Tudományos Akadémia teljes költségvetésének. Ez az összeg az évek során a gazdasági helyzettől függően változott. A háborús évek alatt csökkent, a második világháborút követően azonban folyamatosan nőtt. 1960-ban 226 ezer, 1970-ben 400 ezer, 1980-ban 880 ezer, 1990-ben négy millió, 2000-ben pedig kilenc millió svéd korona (körülbelül egymillió dollár) járt a Nobel-éremmel.

(www.sulinet.hu)

Tisztelt Szerkesztőség!



Kocsányos tölgyek Nagyfalu határában

„Szilágyosmlyó
2004. aug. 25.

Tisztelt Főszerkesztő Úr!

Levelem szerény köszönet az Önöktől kapott értékes „Erdészeti Lapok”-ért. A mellékelt fotó ízelítő a Szilágyosmlyó természeti környezetéből. A megye nagy része dimbes-dombos vidék, ahol nem egy természeti érték található. A Szilágyosmlyó melletti Nagyfalu-Nusfaläu község határában található néhány hatalmasra nőtt kocsányos tölgy nemcsak szép, hanem gazdag rovar- és madárvilágnak ad otthont.

Eredményes munkát, jó egészséget kívánok Önöknek.

Tisztelettel:

Sallay Károly”

Bondor Antal köszöntése



Az Országos Erdészeti Egyesület elnöksége és Küldött-közygyűlése dr. Bondor Antalnak, Egyesületünk aktív tagjának és a Díjbizottság volt vezetőjének köszönte meg munkáját.

Egyesületünk tagsága nevében dr. Péti Miklós alelnök és Ormos Balázs főtitkár, vonyarcvashegyi otthonában adta át az Egyesület díszvázáját, mely egyedi kézimunkával a Hollóházi Porcelángyárban készült ez alkalomra, az Északkerdő Rt. támogatásával.

Felirat: Dr. Bondor Antal erdőmérnöknek, a Díjbizottság elnökeként kifejtett 16 évi munkájáért (1987–2003) Országos Erdészeti Egyesület

Köszönjük egyesületi munkádat és számítunk további segítségére. Jó egészséget és családi boldogságot kíván az Országos Erdészeti Egyesület tagsága!

Az erdők és tavak országa

Az Országos Erdészeti Egyesület Állami Erdőgazdálkodók Tanácsa részére 2004. évben Finnország volt a tanulmányút célpontja. Finnország a volt szegény ország, a szakmai tudás, a nyelvek ismerete és az innováció felkarolása révén több területen a világ élvonalába került. Jó példa vezetőink számára is tanulmányozni a fejlődés útját. Ezen a rögsön úton a finnek soha nem felejtették el, hogy a természet a nagyobb úr és szükséges hozzá alkalmazkodni. Sőt vele együtt élve a közös előnyök alapján használni javait.

Finnországban az erdők területe 23 millió ha, az ország 73%-a. A fakitermelés mennyisége 60 millió köbméter évente, százezer embert foglalkoztatnak az ágazatban.

A tanulmányút egyik célja a megújuló energiák hasznosításának tanulmányozása volt. Finnországban az energiafelhasználás megoszlása: olaj 26%, szén 13%, földgáz 11%, nukleáris 17%, víziergia 3%, fa 20%, tőzeg 6%, egyéb 1%, import 3%. A jövő energiatermelése a kombinált hő- és áramtermelés.

A megújuló energiák hasznosítása EU elvárás hazánk felé is, melyet kötelező teljesíteni. A fa felhasználása egyik kitörési pont az állami erdőgazdálkodás számára, de a magánerdő-gazdálkodóknak és erdőtulajdonosoknak is. A gyenge minőségű faanyag hasznosítási lehetősége segíti gazdálkodásukat.

Az erdészeti programok kapcsán megismerhettük a finn erdőgazdálkodás eredményeit és magát az erdőt is. A vékony faanyag a papír- és falemez-



gyártás, valamint az energetika területén hasznosul. A világ tíz legnagyobb papírgyára közül három itt található.

Kultúra sem maradhat ki egy ilyen úton. Rovaniemiben, az Arktikum múzeumban lehetett tanulmányozni a finn életmód és a sarkkör természeti értékeinek kincseit. Meglátogatta a csoport a Mikulás rezidenciáját is. A Mikulás fogadóórán, személyesen fogadta Halász Gábort és dr. Magas Lászlót, akik a családjaikban élő kisgyerekek leveleit adták át. Az északi sarkkörön lévő épület együttes a térség egyik vonzereje.

A tanulmányúton részt vettek az ÁPV Rt. erdészeti, valamint az NFA vezetői is. A bázishely Oulu város volt, mely a

Marikoski Alapítvány egyik központja. Az iskolákat is működtető alapítvány az általános iskolákban végzetektől a nyugdíjasokkal bezárólag szervezi a továbbképzéseket és segíti mindennapi életüket. Olavi Uitto főigazgató volt a házigazdánk, aki példásan és baráti körülményeket is biztosítva fogadta a csoportot. Közvetítő szerepet és a tolmácsolást Mucsi Katalin és finn férje, Eero Paakkola látott el, akik hazánkban vállalkozóként ápolják a finn – magyar kapcsolatokat. Rajtuk kívül köszönjük dr. Tóth Imre vezérigazgató úrnak, hogy a szervezés előkészítésében szerepet vállalt.

Ormos Balázs
főtitkár



Vízáramlás az erdeifenyőben

Lengyelországban a fán belüli hőeloszlás alapján következtettek a vízáramlás (tőtől korona felé) gyorsaságára. A 45 éves állományokban végzett mérések szerint az elnyomott egyedekben 20-60%-kal kisebb a vízáramlás gyorsasága, mint az uralkodó helyzetű társaikban. Egyes meteorológiai tényezők (léghőmérséklet, szélsébség, sugárzás, relatív páratartalom) és a vízáramlás sebessége között szoros korrelációt tudtak kimutatni. A kapott adatok egyelőre csak összehasonlításra nyújtanak lehetőséget, abszolút értékeléshez még nem elegendők.

(Fol. Forest. Pol.)

Ref.: **Dr. Szodfridt István**

Már 10 éve áll a Kraszna partján a Székely Hadosztály emlékműve

A trianoni békediktátum 75. évfordulóján ismét emlékmű áll a Székely Hadosztály tiszteletére Mátészalka és Kocsord között a Kraszna partján. A hét méter magas dombon álló emlékoszlophoz három székelykapu alatt áthaladva lehet feljutni. Az emlékoszlopon életfa és az 50-es években lerombolt emlékművön lévővel azonos fehér márvány dombormű van. Ennek felső részén babérkoszorúval övezett, Nappal és Holdal díszített pajzs látható, felette az írás: „Erdélyért”, alatta pedig: „A Székely Hadosztálynak 1918-1919 évben a haza integritásáért vívott dicső barcai és e barcokban elesett, hős székely honvédő katonák kegyelmes emlékezetére” és egy versidézet:

„Elült a harc, világok harca, /
De új harc lobbant, csak a Tietek /
Az ősi földért haltatok, /
S a halálban örökké éltek”

Az emlékmű újraállítása Csizmadia Zoltán festőművésznek a *Hitel* című folyóiratban megjelent „Legyen újra emlékműve a Székely Hadosztálynak Mátészalkán” című írásával indult. Ő szervezte meg az alapítvány létrehozását és az újraállítás fedezéséhez szükséges anyagiak összegyűjtését, amelyhez elsőként járult hozzá. A Dunántúlon székely szakemberekkel megfaragtatta a *Kisalföldi Erdőgazdaság Részvénytársaság Ravazdi Erdészeténél* a három székely kaput. A helyszínre szállítás *Jábnai István* építésmérnök hathatós segítségévelének köszönhető. A helyszíni munkálatokat *Jakab Zsigmond* Kocsord polgármestere szervezte. A monumentális, impozáns emlékmű önzetlen tervezői *Makovecz Imre* és *Engelmann Tamás* voltak.

Az új emlékművet 1995. április 21-én 14 órakor *Für Lajos* történész avatta, *Tempfli József* nagyváradi püspök pedig felszentelte.

A Székely Hadosztály hősi harcait 40 éven át a feledés homálya borította.

A tiszteletére emelt emlékmű az anyaország karnyújtását jelképezi az elszakított nemzetrészeknek.

Kik voltak ezek a kiváló harcosok, akik 1918. decembere és 1919. áprilisa között visszatartották az antant által megrajzolt demarkációs vonalakat átlépő román hadsereget?

Az I. világháborút követő társadalmi



változások *Károlyi Mihályt* és a háborút ellenző politikai erőket juttatták hatalomra. Az újdonsült hadügyminiszter, *Linder Béla* kiadta a jelszót: Nem akarok többé katonát látni! Az összeomlott frontokról 1918 őszén hazaözlöltek a lövészárkokban éveket eltöltött frontkatonák. A kormány szélnek eresztette őket. A székelyföldi katonák is igyekeztek haza, de közben Erdélyt megszállta a román hadsereg, emiatt nem juthattak szülőföldjükre. Bár legtöbbjük mögött öt év frontszolgálat volt, mégis hadosztályba szerveződtek *Kratochwill Károly* ezredes parancsnoksága alatt. Céljuk a románok kiűzése volt Erdélyből. Két hónapig parancs nélkül harcoltak Vaskó, Csucsá, Királyhágó, Máramarosziget vonalán 1918-1919 fordulóján. *Kratochwill* katonái valódi profik voltak, akik tudták, hogyan lehet

a túlerőt visszaverni. A Székely Hadosztály mindössze 8-10 ezer katonából, egy lovas századból, 16 táborigyűből és néhány nehéz ütegből tevődött össze, míg a románoknak többszörös túlerejük volt.

Károlyi Mihály sajnos későn 1919 január végén kezdte újjászervezni a korábban felbomlasztott magyar hadsereget. Március 2-án a Köztársaság ideiglenes elnöke *Szatmárnémetibe* látogatott és megsejmelte a harcoló székely alakulatokat. Beszédében elmondta: „Magyarország sohasem fogja elfelejteni a székely katonáknak, hogy a háború minden nyomorúságát átszenvedve volt annyi lelkierejük, hogy ismét fegyverbe álljanak az ország ügyéért”.

Néhány héttel később *Kun Bélának* átvették a hatalmat. Elfogyott a lőszer, megszűnt az utánpótlás. *Kratochwill Károly* tiszt gyűlést hívott össze Mátészalkán, ahol reménytelennek ítélték a helyzetet, és áprilisban fegyverletételt határoztak el. A székely katonák szabadon dönthettek, hogy a Tanácsköztársaság hadseregében akarnak-e szolgálni, vagy leteszik a fegyvert. A hadosztály kisebbik része a további harcot választotta. *Stromfeld Aurél* hadseregének erről a legjobb egységről a *Harminc-kilences dandár* címen film készült.

1934-ben Mátészalka lakossága, ahol az utolsó győztes csatáját vívta a Székely Hadosztály, közadakozásból emlékoszlopot állított. Ezt a Rákosi korokban eltüntették.

Kocsis Mihály

Ora et labora!

„Imádkozz és dolgozz!” – ez a tömören megfogalmazott alapelv vezérli több mint ezer éve a mindennapi életet a pannonthalmi bencésekénél is. Az imádság: a lelki-szellemi felkészülés része, az igaz élethez vezető út; az emberek közti szeretetre épülő kapcsolatokban pedig azonosulás keresés a krisztusi legfőbb tanítás második felével. A munka a Benedek-rend működésének kezdeti időszakában kétkézi munkavégzést jelentett főként. Mára az egyházközségi szolgálatokon és a szerzetesrend napi fenntartására irányuló közvetlen tevékenységen kívül az oktatás, a szociális munka, az idegenforgalom, a könyvkiadás, a különféle kutatások végzése, vallás- és kultúratörténeti múzeumi foglalatosságok az egyik oldalon, másrészt az erdőgazdálkodás (arborétum-gondozás), szőlészet-borászat, gyógynövénytermesztés és -forgalmazás, vagyongazdálkodás teljesíti ki a rend pannonthalmi tagjainak munkás életét. A világörökséghez tartozó kies Szt. Márton hegyen, és a róla ezer évig (Győr) Szentmártonnak nevezett falut – újabban immár Pannonhalma várost – lelki és köz-igazgatási egységbe is foglaló hármashalom környéki térségben. (Ahová e sorok írója – az édesanyja életéből a magasztos nevelést megismerve – azonos érzésekkel tér vissza most, mint a háborút követően az édesanyja a szüleihez, a hadi sérültek külföldi ápolása után, nem mérlegelve a gondtalanabb nyugati élet esélye és az idős szülők itthoni gondozása között).

A bencés főapátság területén látta ven-



dégül szeptemberben a Győr-Moson-Sopron megyei Magánerdő Gazdálkodási és Környezetvédő Helyi Csoport – éves szakmai napján – az érdeklődő szakembereket, a családtagokat, és a meghívottakat. A *Kosaras-dombi* üdvözlések után, az új fogadó épület funkcióját megismerve, rövid sétával jutottunk a bencés gimnázium Teleki-termébe, ahol *Hortobágyi T. Cirill* perjel atya rövidfilm-vetítéssel és a hozzá fűzött magyarázatokkal mutatta be a szerzetesi élet fő színterét szolgáló – részben ezer éve lerakott alapokon álló – mai épületegyüttest, és közvetlen természeti környezetét. Különösen tanulságos volt a főapátság fenntartását, a törvényes és vallásérkölcsi mércén mérve

becsületes(!) gazdálkodását elemző, értékelő – a színes előadás révén néha mosolyt is fakasztó –, összességében mégis igen komoly és változatos helyzetek, illetve a szervezőmunka bemutatása.

Átsétálva a bazilikába, „Európa keresztény gyökerei: a Magyarországnak királyi koronát küldő II. Szilveszter pápa” címmel tartotta meg előadását *Bolla Sándor*, a H. Cs. titkára. A független keresztény magyar állam egy évezreddel ezelőtti megalapításakor I. István király személyében ugyanolyan kiemelkedő képességű vezetője volt országunknak, mint amilyen rendkívüli tálentűm személyiség volt a korabeli latin liturgiájú nyugati egyházrész élén a hazánkban koronázási jelvényeket küldő II. Szilveszter pápa. Kettejük törekvéseinek tökéletes összhangja jelölte ki Magyarország erdélyi része keleti-délkeleti határhegyein a *Nyugatot, vagyis a szellemi Európa határait*, ezredéves maradandósággal. A

Pannonhalma által is mindenkor képviselt hit, lelkiület és szellemiség előtt tisztelve, Egyesületünk nevében Ormos Balázs főtitkár vezetésével helyeztünk el koszorút a bazilikában.

E magasztos helyen szívmengető és tanulságos esemény következett. Az Erdészbecsület Tanszék bazilikai katedróján, majd a kerengő díszkertjében *Riedl Gyula* vasdiplomás erdőmérnök, a Wagner Károly Erdészeti Szakkönyvtár vezetője mondta el élete történetét, az azt megalapozó, meghatározó keresztény szellemiség, a tanulmányok, a családi és a munkatársi kapcsolatok, az események tükrében. Így ismerhettük meg köztisztelőnek örvendő 90 éves kollégánk lelki-szellemi értékrendjét, cselekedeteinek vezérelveit. Tapsunkat, mint a szeretet és tisztelet hangját, visszhangozták a történelmi falak.

A napóra a program ütemére is figyelmeztetett. A résztvevők egyik csoportja *Illés Péter* erdőmérnök, AESZ-osztályvezető előadását hallgathatta, a honi magánerdő gazdálkodók mezőgazdasági területeinek erdősítéséről, immár az EU-ban, az aznap hatályossá vált rendelet főbb szakmai mellékleteivel is megismerkedve. Mások a Pannonhalmi TK részének, az arborétumnak a megtekintését választhatták a perjel atya vezetésével, történeti, geológiai és biológiai bemutatással, rövid sétával. Ők azután innen *dr. Rékási József* gimn. tanár előadására igyekeztek, aki a természet szeretetére nevelésről általában, és a nevelés egyik



eszközeként: a diákok rendszeres mádmegfigyelési szakköri munkája bemutatásával adott képet. Néhány kérdés és válasz a világi és az egyházi oktatás-nevelés módszereit vetette össze.

A közös ebéd utánra is – a H. Cs. tartalom és időpont kiválasztó előkészítése alapján – két színvonalas programot szerveztek a vendéglátók. A *munkával* kezdve: a közgazdasági diplomája megszerzése előtt álló perjel atya „A Főpátság gazdálkodása” címmel részletes ismertetést adott a múltban és a jelenleg folyó gazdálkodás elveiről, elemeiről (kiegészítve a reggeli filmvetítésen megismerteket), a *gazdasági eredmény felhasználásáról, visszaforgatásáról*. Bemutatta az újabb tervek egy része (gyógynövény-likőr, -párlat, szőlőtelepítés, pincészet) megvalósításának eredményeit, gondjait. A rövid múzeumi és könyvtári sétát követően az új pincészet modern komplexuma „nyelte el” a résztvevőket. A ma legkorszerűbb technológia bemutatása után ki lépcsőn, ki liften jutott le a pince legalsó, legizgalmasabb szintjére: az érlelő hordók és a palackozó közelébe. Az új évezred első fehér boraiból itt a látogatók „nyelték el” a kóstolót, és nem csak az ismertető szavak di-cserejétől csábítva. A *zeneművészet* választók pedig a bazilikában *Áment F. Lukács* orgonaművész koncertjét hallgathatták, ők fülön át juthattak felejthetetlen élménycsemegékhez.

Kora este a résztvevők – közöttük *dr. Kondor Antal kollégánk, a napokban gyémántdiplomáját átvevő soproni középiskolai ny. erdőmérnök-tanár* – rövid beszámolót hallgattak meg a Teleki-teremben: az *OEE technikus alelnöke* – jelen sorok szerzője – az egyesületi tag technikusok és az egyesület kapcsolatát elemezte. Az erdősztechnikusok – az ötven éve végzett legelsőők óta folyamato-



san egyesületi taggá válók – az egyesület tagságának ma a meghatározó arányát jelentik. Aktív munkálkodásuk a szakos-



tályokban szerveződik, ám sokan csak eseti résztvevői előre nem ismert(etett) H. Cs.-programoknak. A sajátos szakmai

szinteken dolgozó más-más felkészültségű, mentalitású, változatos igényű technikusok szakismereteit valóban elsősorban a H. Cs.-ok, szakosztályok munkájába kapcsolódásuk által lehet formálni. A pannonhalmi napot szervező, vendéglátó H. Cs. jellegzetessége nemcsak az, hogy mind az alapító, mind az utóbb belépő tagjainak 2/3-a~3/4-e erdősztechnikus, hanem hogy *minden programjukat önmaguk határozzák meg*: mivel magánerekszek, nincs mögöttük „háttér”-erdőgazdaság vagy -szervezet, ezért közel másfél évtizede saját költségükre szerveznek mindent, (ami egyébként az EU-ban is általános). Továbbá: valamennyi rendezvényükre vendégként meghívják a Soproni Erdészeti Technikum egykori, legendás tanári karának erdősz szakember tagjait, így most is velünk volt az említett Kondor tanár úron kívül *dr. Firtás Oszkár ny. erdőmérnök-tanár* úr is.

Az országban az elmúlt 15 év gazdasági, szakmai szerveződéseai sajátosan alakították a technikusok munkalehetőségeit: állami rt.-ok, magánvállalkozások erdősz, integrátorok erdősz, szakirányítók, vállalkozók stb., és sajnos pályaelhagyók, illetve munkanélküliek is vannak. Az egyesület technikusokkal kapcsolatos állásfoglalása része a programjának. A hozzászólásokban néhány kitértek a többeket érintő erdősz versenyek, -találkozók szükségességére, illetve az egyesületi, szakmai elismerések kapcsán folyt közelmúltbeli vitákra is.

A mozgalmas rendezvény a vesperás utáni vacsorával, baráti találkozóval fejeződött be. A jövő évi találkozást remélve, itt is köszönet illeti a szervező helyi csoportot és a fáradhatatlan apát-sági vendéglátókat.

Apatóczky István

A rendezvényt rögzítő cd és az előadás Bolla Sándornál megrendelhető.



Közjóléti létesítmények

A Sárospataki Helyi Csoport „Közjóléti létesítmények, természetes felújítások a Hegyközi Erdészeti Igazgatóság területén” témájú rendezvényét tartotta. Ez a rendezvény kiváló alkalom volt arra is, hogy megismerjük *Buday Péter* erdőmérnök kollégát, a tavaly nyugdíjba vonult *dr. Lenár György* erdészeti igazgató fiatal, agilis utódját az erdészet élén.

A reggeli találkozóra a 2001-ben épített Hegyközi Erdész Emlékműnél került sor. *Pálmai István* elnök úr köszöntőjében megemlékezett az utolsó rendezvényünk óta elhunyt kollégáinkról, *Schneider Ede Gézárról*, az Emlékmű tervezőjéről és *Urbán Józsefről*, majd *Buday Péter* erdészeti igazgatóval koszorút helyezett el az Emlékművön. Ezt követően rácsodálkoztunk az erdészeti, vadászati és természetvédelmi gyűjtemény újabb és újabb értékes darabjaira, melyek a kiállítás megnyitása óta folyamatosan gazdagítják a gyűjteményt. Köszönhető mindez azon kollégáknak, akik féltve őrzött „kincseiket” itt jó helyen tudják és ezáltal közszemlére bocsátják. Örömdetes dolog, hogy az erdő- és vadgazdálkodás régi emlékei – fotók, szerszámok, dokumentumok stb. – mellett egyre hangsúlyozottabban jelennek meg a természet védelmével foglalkozó újabb kori kiadványok, jelezve erdészek, vadászok elhivatottságát a természet szeretetére, védelmére. Sokáig beszélgettünk volna még egy-egy fotó mellett, felismerve rég elhunyt kollégákat, felidézve korábbi eseményeket, de mivel a különvonalat sem késhet, felszálltunk az 1989. augusztus 15-én újra üzembe állított „Bimbó” kocsjába. Kb. fél óra kellemes utazás után a *rostallói* végállomáson *dr. Lenár György* megosztotta velünk a PÁEV-vel (Pálházi Állami Erdei Vasút)

kapcsolatos tudnivalókat az 1888-as indulástól napjainkig. (Lásd: Erdészeti Lapok 2004. áprilisi száma.) Ugyanitt *Buday Péter* ismertette a 2002-ben létesített „Páfrány” tanösvény egyes állomásain meglévő látványosságokat. A tanösvény hossza 2226 méter, állomásainak száma 7. Az egyes állomásokon a látogató megismerkedhet többek között a Pálházi Erdei Vasút történetével, a Hegyközi Erdészeti Igazgatóság kezelésében lévő erdők faállomány-viszonyaival, az egyes állományparkoló fafajok tulajdonságaival, a zempléni erdők vadjaival stb. Az erdőgazdálkodó a természet védelmét és az ökoszisztéma stabilitását a természetes erdőtürelmes folyamatok fenntartásával, a természetes felújításokkal biztosítja. Ennek szellemében indulunk most már gépkocsikkal a süveghegyi tömb mesterséges és természetes erdőfelújításait megismerni. *Müller Attila* műszaki vezető mutatta be az 1989-ben bekövetkezett szélöntés következtében mesterségesen felújított állományokat, valamint a természetes felújítások minden stádiumát az első bontástól a befejezett ápolásig. A süveghegyi út végén lévő lúcfenyő szerkezet-átalakításra már szemerkélő esőben pillantottunk csak rá.

A szakmai nap bezárására a senyői vadászház fedett teraszán került sor. Itt csatlakozott hozzánk *Cserép János* vezérigazgató úr, egyesületünk elnöke, aki rövid tájékoztatást adott az erdőgazdálkodás aktuális problémáiról, az Európai Unió csatlakozásunk következtében várható változásokról.

Köszönjük a színvonalas szakmai programot és a szíves vendéglátást a Hegyközi Erdészeti Igazgatóság vezetésének.

Bobkó János

HCS titkár

Bajor vendégek

A Parlament Mezőgazdasági Bizottsága fogadta a bajor társ szervezet küldöttségét a 2004. október 6-i mezőgazdasági bizottsági ülésén. A kölcsönös tájékoztatás és kérdésfeltevés közepette egy az erdőgazdálkodókat, pontosabban a vadgazdálkodókat és vadászatszervezőket érintő kérdés is elhangzott.

Egyik magyar országgyűlési képviselő megkérdezte *Focke* urat, a Bajor Vadászszövetség elnökét, a delegáció tagját, hogy véleménye szerint miért látogat egyre kevesebb bajor vadász hazánkba. Az elnök úr válaszában a következőkre tért ki:

Jó a kedve, ha meghallja Magyarország nevét, szoros az együttműködés a két ország között, de

- a közbiztonság romlott Magyarországon, ellopják a vadászok autót,

- a szolgáltatás minőségének színvonala romlott,

- más országok is nyitottak és olcsóbb a vadászati lehetőség (balti országok, Románia, Bulgária).

Továbbra is fontos cél számukra Magyarország és minden vadászatszervezőt meghív a jövő évben Münchenben megrendezésre kerülő vadászati kiállításra, ahol 60-70 ezer vadász jelenik meg.

Lejegyezte az ülésen jelen lévő

Ormos Balázs

főtitkár

Nem privatizálják

Gyurcsány Ferenc miniszterelnök a parlament november 2-i ülésén napirend előtti felszólalásában bejelentette, hogy az ÁPV Rt. tulajdonosi körébe tartozó állami erdőgazdasági részvénytársaságokat a kormány a tartósan állami tulajdoni körben tartja és nem kívánja privatizálni.

Helyreigazító

A 2004. októberi számban megjelent „Százéves az új Pécsi Köztemető” című cikk (321-322. oldal) közölt két fényképe nem a pécsi temetőt ábrázolja, hanem a Sellyei Erdészeti területén lévő Körcsönye pusztai temetőben készült és a 2004. szeptemberi számban megjelent „A keresztledöntő a tett helyén maradt...” című cikkhez (295. oldal) tartozik.

Dr. Tóth Aladár

* * *

Roland Migende úr e-mail címe:
r.migende@t-online.de



A sárospataki H.Cs. ötvenedik évfordulóját ünneplők. A novemberi szám 355. oldal bal alsó sarkán tévesen megjelent fotó helyett ez a felvétel értendő.

MAGÁNERDŐBEN

MAGÁN ERDŐTULAJDONOSOK ÉS GAZDÁLKODÓK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGE
FEDERATION OF PRIVATE FOREST OWNERS AND MANAGERMENTS IN HUNGARY

1021 Budapest, Budakeszi út 91. Tel.: 391-4290, fax: 391-4299

e-mail: megosz@mail.datanet.hu



Felhívás

Karácsonyi ajándékként megteremtődött a lehetősége annak, hogy a MEGOSZ honlapjára webszerkesztői ismeretek nélkül, gyorsan és biztonságosan lehes-

sen bemutatkozó anyagokat, cégismertetőket feltenni. Ez egy gyors, folyamatosan javítható, bővíthető, ingyenes reklámlehetőséget kínál mindannyiunk számára.

Az igen egyszerű felvitel részletes leírását a MEGOSZ honlapon, a Hírek ro-

vaton belül a MEGOSZ napi hírek, információk fiókban lehet megtalálni a „POINTERNET Portal System bemutatása” tárgyú e-mail-ben.

Várjuk minél nagyobb számban kedves tagtársaink bejelentkezését, ismertető anyagait honlapunkon!

Az Európai Erdőtulajdonosok Szövetségének (CEPF) magyarországi közgyűlése

A MEGOSZ-t tavaly novemberben, Prágában az a megtiszteltetés érte, hogy az Európai Erdőtulajdonosok Szövetsége 2004. őszi közgyűlésének házigazdájául Szövetségünket kérte fel. Így Magyarország az uniós csatlakozás után elsőként adhatott otthont egy ilyen rendkívüli horderejű eseménynek, amelyről az alábbiakban számolunk be.

A három napra tervezett rendezvény első napján a közel 20 résztvevő ártéri és hegyvidéki magánerdő gazdálkodók szakmai munkájával ismerkedett. Kisköre térségében Répászky Miklós, Molnár László és Szilágyi József a térség magán-

erdő gazdálkodói nevében köszöntötte és kalauzolta a résztvevőket. Az ártéri erdőgazdálkodás problematikáját – kü-

lönös tekintettel a természetvédelemre – érdeklődéssel hallgatták a vendégek. Többen megjegyezték, hogy bárcsak hasonló „gondokkal” kellene küzdeniük.

Az Eger környéki magánerdő tulajdonosokat Schmidt Zoltán képviselte, aki egy igen száraz termőhelyen lévő cseres állomány erdőművelési feladatain keresztül ismertette az ottani magánerdő tulajdonosok nehézségeit.

Néhány felvétellel illusztráljuk a szakmai napot, következő számunkban pedig közöljük a budapesti program és a közgyűlés részletes leírását.

Pápai Gábor



A 2003. év erdésze Vas-ban

Interjú Vaspöri Lajos pagonyvezető főerdésszel

A „headline” ugyanúgy illik a beszélgető partneremre, mint a „Nomen est omen.” mondás. Nem is csoda, hiszen Vaspöri Lajos Vaspör községből való, és Vas megyében, az Őrségben töltötte az eddigi - nem rövid - szolgálati idejét. Az őszi találkozás után most tudtunk telefonon beszélgetni, a szakmai elismeréséről is.

– Szevasz Lajos! – Alkalmas most beszélgetésre az időpont? (A tegeződésünk a középiskolai évek óta természetes. A szerk.).

– Szevasz Tatesz! – Persze, ma szabadságon vagyok, egy kis fizikai munkával próbálkozom.

– Nem Tőled tudom, de örömmel ballottam, hogy tavaly Vas megyében „Az év erdésze” címmel ismerték el az eddigi munkádat. Ehhez ismételtelen gratulálok, és arra kérek, mondd el, hogyan alakult a szakmai pályád!

– Te is tudod, hogy 1968-ban szereztem technikus oklevelet Sopronban, Brandisz Márton tanár úr osztályában. Beosztott erdészként a Körmendi Erdészet Malomlói kerületében kezdtem dolgozni, majd rövid időre vágásvezető erdész beosztást kaptam. 1970 májusától Őri-szentpéteren az Őri I. kerület 750 hektárját bízták rám. Itt 1982 nyaráig dolgoztam, majd rövid átszervezési időszak után, 1983 elejétől a Szentgotthárdi Főmérnökség főerdésze lettem a Szalafői pagonyban, 2450 hektár területen. Az ezredforduló 2001-ben az Őrszentpéteri pagonyban köszöntött, mintegy 4200 hektáros területen, ahol öt erdész és egy vadász kollégával szervezzük és irányítjuk a munkákat.

– Kikkel dolgoztok az erdőn?

– Nálunk még a valamikori szervezet nyomai is megtalálhatók. Több mint húszan szerződött dolgozók, akiknek a többségét a fakitermelésben (fogatos is, felterhelő is van közöttük) foglalkoztatjuk. Adott esetben, az ápolásokban, tisztításokban is dolgoznak. Persze, vállalkozókat is be kell vonnunk a szezonális munkákba. Ehhez tudni kell, hogy pl. a felújításaink zöme mesterséges, tehát elkél a munkaskéz.

– Az erdőalkotó fajok közül melyek a meghatározóak?

– Az erdeifenyő 46, a luc 20, a tölgyek 14, a bükk 9, a gyertyán 8 és az egyebek 3%-kal vannak jelen az igazgatóságunk területén. Túl nagy eltérés ettől a pagonyban sem mondható.

– A mesterséges felújítások milyen tendenciát mutatnak a fajok arányát illetően?

– A természetvédelmi érdekek fokozott érvényesülése érdekében a tölgyek és a bükk, a vadgyümölcsök jobban előtérbe kerültek, a nekik megfelelő termőhelyeken. Nyilván, az erdeifenyő is fontos szereppel bír a vidékünkön.



– Ismereteink szerint az Őrség az átlagot meghaladó éves csapadéknak örülhet.

– Nagyobb időszakot vizsgálva, lehet, hogy igaz, de 3-4 éve csak 5-600 mm között regisztrálhattunk csapadékot. Ennek következtében az általános problémák mellett, a lucosok száradásával, a szúkárral is foglalkoznunk kellett és kell. Közel negyven hektár, vegyes korosztályba tartozó lucost kell tarolnunk.

– A mesterséges felújítás és a vadtartás kapcsolata hogyan alakul?

– A nagyvadas gazdálkodás a jellemző a területünkön. A gímszarvas, a vaddisznó és az őz a gyakori. Úgy látjuk, hogy a

származások közül a fécánállomány az utóbbi időben gyarapodik. Az erdősítéseinke védelmében az optimális eszköz a villanypásztor. Nem nélkülözhető a hagyományos védelem sem, ebből a területen működő két vadásztársaság ugyanúgy kiveszi a részét, mint az üzemi területen mi.

– A vadászatnál tartva, idén volt-e említésre érdemes terület szarvasból?

– A Szentgotthárdi Igazgatóságnál Szattán 12, 6 kg-os gím bikát ejtettek el.

– Ma már biztosan ismert számokra a jövő évi pagonyi feladat is.

– Igen, fahasználatban 27 ha véghasználat, 89 ha növedéfköszítő, 71 ha törzskiválasztó gyérítés, 76 ha tisztítás vár ránk, további 18 ha egészségügyi kitermeléssel. Erdőművelésben egyformán 40 ha az első kivétel és a pótlás. A folyamatban lévő erdősítések ápolása 325 ha-on szükséges, befejezett erdősítésekben 45 ha-on dolgozunk majd.

– És közben az egyesületünk vándorgyűlése is szervezést igényel.

– Közvetve valamennyien dolgozunk majd a sikeres rendezvény érdekében, ha a mi pagonyunkat nem érinti is.

– Néhány szóval légy szíves bemutatni a családot is!

– Örömmel, hiszen a családi háttér láthatatlan része az eddigi eredményeknek. A feleségem az Őrszentpéteri polgármesteri hivatal pénzügyi főelőadója. Egy lánygyermekünk van, ő faipari mérnök, a szakmájában dolgozik egy zsalalövői kft.-nél.

– Gondolom, a sok eltelt évben számtalan olyan feladatot vállaltál és teljesítettél, amelyek a tavalyi megyei elismeréshez alapot jelentettek.

– Ma is kicsit borsózik a hátam, ha visszagondolok a tavalyi májusra. Úgyeszen eltitkolták a jelölésemet, meg azt is, hogy végül miért kell feltétlenül nekem is elmenni a sárvári Farkaserdőre. Az évente májusban rendezett Erdők és erdészek napja ad megfelelő alkalmat, hogy a részvénytársaságunk ezt az elismerést átnyújtsa egy-egy munkatársnak.

– Köszönöm a beszélgetést, további sikeres éveket és jó egészséget kívánok!

Apatóczy István

Környezeti nevelési akcióprogram Középrigócon

Október 13-14-én Középrigócon, a Dráva Völgye Középiskola Erdészeti Gyakorlati Oktatási Bázisán került sor – immár hagyományosan – az Erdőhetek országos erdészeti akcióprogramjához kapcsolódó helyi rendezvényre. A program célja, hogy az erdőket egy kissé a figyelem középpontjába állítsa: úgy, mint életközösséget, mint megújuló természeti erőforrást, mint gazdálkodás színterét, mint pihenő- és kirándulóhelyet.

A középiskola felhívására Barcs 50 km-es körzetében található 7 településről közel 750 gyerek kereste fel Középrigócot – dacolva az inkább novemberinek tűnő, szeles, esős időjárással is. Volt olyan iskola, ahonnan 8-10 fős csapat érkezett, volt, ahonnan egyes osztályok,

sőt, ahonnan az egész felső tagozat jött. A barcsi nagycsoportos óvodások is meglátogatták a rendezvényt. Barcs és Középrigóc között az iskolabusz szállította a gyerekeket. A vonattal érkezőket középiskolásaink várták az állomáson.

A Gyakorlati Oktatási Bázis területén forgószínpadszerűen berendezett 10 bemutatóhelyen ismerkedhettek a gyerekek az erdők növény- és állatvilágával, gombáival, az erdő- és vadgazdálkodással, madárvédelemmel, természetfotózással, nézhetek motorfűrészkes bemutatót, faanyagközelítést, felmászhattak a kiállított traktorra, LKT-re, kézbe vehettek és kipróbálhattak az erdészeti tervezésben használatos munkaeszközöket, műszereket is. Emellett ellátogathattak

az „Ügyes kezek” kézművesműhelybe, ahol levélnyomatot, csuhébábát, terménnyébábát, faliképet, szárazvirág kompozíciót készíthettek, egy másik teremben interaktív számítógépes természetismereti programokat használhattak, vagy természetfilmeket nézhetek, illetőleg helyi vezetővel felkereshették a közeli halastavakat. A túra végén az átfázott látogatókat forró tea és zsíroskenyér várta a kastély aulájában.

A rendezvény külön értéke, hogy a programszervezést, a bemutatást és a csoportvezetést a Dráva Völgye Középiskola tanulói végezték. A munkában több mint 40 erdészdiák vállalt aktív részt.

Fenyősiné Dr. Hartner Anna

Nem hívták meg

A Mecseki Erdészeti Rt. olyan területeken is dolgozik, amelyekben számos turistaút, idegenforgalmi centrum vonzza a megye, a Mecsek vendégeit. Ugyanakkor évek óta komoly erőfeszítéseket kíván a cégtől, hogy az úgynevezett közjóléti erdőkben megfelelő kulturáltsággal biztosítsa a kirándulási és túrafeltételeket.

A napokban indult az erdőművelési közmunkaprogram. Ennek révén országos szinten 1500, zömmel roma származású ember juthat jövedelemhez. Felada-

tuk az erdők takarítása, a turistautak rendbetétele. A munkaügyi és az agrártárca pályázatot írt ki, erre nyolc erdőgazdaságot hívott meg. *Németh Rudolftól*, a Mecseki Erdészeti Rt. munkatársától tegnap megtudtuk, nincsenek a címzettek között. A szakember sem érti a válogatás szempontjait, azt azonban elmondta, hogy a legnagyobb örömmel csatlakoztak volna a programhoz. Remélhetően, jövőre a baranyai cég nem marad ki.

(Dunántúli Napló)

Hangyacsípés és tisztá légutak

Lapunk néhány hónappal ezelőtti száma érzékletes leírást közölt Király Lajos bácsiról. Egy szerény adalékkal én is kiegészítem portréját.

Lajos bácsit 1950 nyarán ismertem meg. Többen is praktizálhattunk azon a tájon, ezért a miskolci Erdőgazgatóságon Lajos bácsit bízták meg oktatásunkkal. Élvezettel hallgattuk érdekes és szakmaszeretetről árulkodó magyarázatait.

Az egyik erdei ösvény közelében nagy hangyabolyra bukkantunk. Volt vagy fél méter magas, és nagyra nőtt erdei hangyák serénykedtek benne. Lajos bácsi elővette zsebkendőjét, ráterítette a boly tetejére. Hangyáéknál izgatott mozgást figyelhetünk meg, tömegesen ellepték a szokatlan valamit és harcias csípésekkel próbálták meg elűzni. Néhány perc után Lajos bácsi felvette a kendőt, erőteljes rázással hazaküldte a rajta nyüzsgő hangyákat, majd a csípésektől lucskossá vált kendőből nagyokat szipáskolt. „Ez a legjobb légűttisztító” – mondta. – „Akinek tiszták a légútjai, jobban értékesíti a beszívott levegőt és tüdeje is erősebbé válik” – fűzte hozzá magyarázatként.

Ennyi a történet. Egy természetben szívesen járó, jelenségeit örömmel tanulmányozó ember képét tükrözi. Vajh! Követtem volna gyakrabban példáját, most nem kellene raboskodnom szobai oxigéntartályom mellett.

Elmondta: **Dr. Szodfridt István**

Bástyánk 1941–1944

Sopronban 1941-44 között az egyetemi ifjúság havi lapjaként jelent meg. A főszerkesztő-helyettese voltam. Összesen 26 alkalommal adtuk ki. A teljes sorozatot bekötve, a háborús állapotok ellenére meg tudtam menteni. Szép emlékként őriztem. 1952-ben az ÁVO elkobozta. Sose kaptam vissza.

Kérem kollégáimat és családtagjaikat, örököseiket, hogy a meglévő példányokat adományozzák nekem. Költségeiket megtérítem, az átvételért érte megyek.

Értesítést kérek: **Hábel György**

1122 Budapest, Városmajor u. 82., telefon: 355-9593,

e-mail: borbelyrapido@axelero.hu

Kedvező áron:

asztalos körfűrészlapok és szorítók,
derékszögszorítók,
kézfűrészek,
famegmunkáló tárcsák,
fafuró készletek,
faforgácslap-csavarok,
favéső készletek,
felsőmaró készletek,
asztalos és ács derékszögek,
fűrészlapok,
szeghúzó,
minőségi balták és fejszék,
körkivágók,
központimarók

30/4709219

KÖZÉPFOKÚ TERMESZTÉSI SZEMESZTER

(Csak alapkülső szarvasgombaszat vizsgálával rendelkezőknek)

2005. január 8.

10⁰⁰-16⁰⁰ A gazdanövény felépítése, élettana (fotoszintézis, anyagfelvétel, stressz, szimbiózis)

2005. január 15.

10⁰⁰-16⁰⁰ A talaj (fizikai és kémiai sajátságok, talajok genetikai osztályozása, a talaj mikrobiológiája)

2005. január 22.

10⁰⁰-16⁰⁰ A szarvasgomba-termesztés környezeti igényei (talajigények, éghajlati igények, humán hatások)

2005. február 5.

10⁰⁰-16⁰⁰ Mikorrhizált csemeték előállításának módszerei (hagyományos csemetekerti módszerek, modern biotechnológiai megoldások)

2005. február 12.

10⁰⁰-16⁰⁰ Az ültetvény kezelése (telepítés, talajművelés, a gazdanövény metszése és növényvédelme, öntözés)

2005. február 19.

10⁰⁰-16⁰⁰ A szarvasgomba értékesítése (minősítés, tárolás és feldolgozás, forgalmazás, külföldi és magyarországi törvények ismertetése)

2005. február 26.

Terepgyakorlat: hazai triflakterek látogatása

Vizsga: 2005. március. 5. 10⁰⁰ ELTE Növényélettani Tsz. előadótermében

Jelentkezés 2004. november 20-ig dr. Bratek Zoltánnál az alábbi telefonszámon: 06-20-9-151547, vagy az alábbi e-mail címen: bratek@ludens.elte.hu vagy Görgényi Czudor Gizellánál az alábbi telefonszámon: 06-30-419-8096

EMSZE 1117 Budapest, Pázmány Péter sétány 1/C.,
e-mail: bratek@ludens.elte.hu

Mi voltunk a szegedi elsők



2004. augusztus 6-án délelőtt aranylóan, melegen sütött a napsugár, főleg a szegedi Szent György téri sétány virágos, megnyugtató közelségében.

Valamikor... 1955-ben itt kissé ijedt és csodálkozó szemű fiúk és lányok szüleik kíséretében várakozóan és megszeppenően keresték az erdészek első, alföldi technikumát. Akkor negyvenketten voltunk...

Most is várakozóan örömteli szemek figyelték, keresték egymást őszülő hajjal, kicsit megtörtebb külsővel, de teli reménnyel és teli gonddal és ünneplő, szerető lélekkel.

A sugárút felől érkezve gurultak be a térre az Opelek, Fiatok, Citroenek lassan, „keresve az ott várakozó ismerősök arcát és keresve az árnyas parkolóhelyeket.

A szívből jövő ölelések, puszkák után egy kis csend – és emlékezés belül – nevetünk és sírunk, 45 év telt el 1959 óta...

Szeretnénk egy kevés időre olyan gondtalan, címek és rangok nélküli szegedi diákok lenni, mint akkor..., élményeket, csínyeket és szerelmeket átélni.

Gondolatainkban előbukkan a múlt. Kolostor kollégiumunk Rapcsányi nénije, ezüst ősz haja és anyáskodó kék szeme, Csapó néni, a trafikos a közelben, aki selyempapírba csomagolt nekünk 3-5 db Virginia cigit (felbontva a dobozt).

A friss franciakrémes felejthetetlen édes illata, melyet a Z. Nagy Cukrászda felől sodort felénk a szellő.

Gátak nélkül futnak a gondolatok tanárainkról... Büszké vagyunk rájuk és

nagyon szerencsések is, mert Tőlük tanulhattuk a szakmát az erdőről.

Szecső János üzem- és becsléstana bennünk van most is – „te bagoly” kifejezésével és jól fésült, szerény emberképe, majd 1956-ban tapasztalt lelkesedése, miénk marad.

Takács Feri bácsi – „Taki” – csokornyakkendője, életre tanító szavai és az erdőművelés rejtelmébe beavató egyedi gondolatai – főerdőtanácsosi stílusban.

Kricsfalvi Viktor szabályos, álmodozó arca és mély növényélettani ismeretei – felelések a budapesti gyorsan hazafelé utazóban –, Halász Laci bácsi emberközeli gyakorlati tapasztalatai a miénk lehetett.

Kerkápoly Géza és Gyarmaty Endre mérnöki, emberi tulajdonságai is belénk ivódott – egyek lettek velünk, és így lettünk a mai becsületes erdőt és természetet szerető erdészemberek.

Tisztelet a műveltségünket kialakító és gyarapító magyart és történelmet tanító Németh Ferencnek, aki későbbi igazgatónk is lett és nem utolsósorban Ökrösné Csontos Magda tanárnőnek, aki nevelőtanárként még a gondolatainkat is ismerte.

Nagyon kedveltük az akkori ifjú testnevelőnket, Csaba Bélát, aki nagy lelkesedéssel edzett bennünket ifjúsági, dzsúdós területi bajnokká vagy Szeged középiskolásainak városi mezei távfutó bajnokává, vagy minősített birkózóvá, focistává.

Mi voltunk az első szegedi négyéves erdésztechnikusok. Bízunk magunkban és nagyon akartunk. Tanáraink segítségével mi alapoztuk meg az erdészek helyét, megbecsülését Szegeden, amit folytattak az utánunk jövők is.

Nem csak a sport terén, de irodalmi és szavalóversenyeken rangos zsűri előtt is helyezettek lettünk.

A Szegedi Nemzeti Színház bérletes páholyaiból mindig lelkes tapsviharral fogadtuk az ifjú Tordy Gézát, a csinos Lehoczky Zsuzsát vagy Moldován Stefániát és Mucsi Sándort is... „56” után Darvas Ivánt, Kaló Flóriánt és Domján Editet is ünnepeltük.

Mondhatom a 2003 szeptemberi „Erdő” folyóirat „Érettségi találkozó” cikkírójának, hogy az a magántáncos úr – szemben a kollégiumi hálózobánkkal – a mi jó barátunk volt, egy emelettel lentebb – „adás...adás” kiáltás alkalmával barátnőit fogadó napokon, bemutatást tartva nekünk, majd kellő időben villanyt oltva... Lehet, hogy ez szájhagyomány lett!

Nagy útfásítók is voltunk annak idején 55-ben a Vásárhelyi sugárúton.

Lelkes és szerelmes kerítésmászókká váltunk a lányos középiskolák táncestjei, teadélutánjai vagy szalagavató báljai alkalmával az ismerős diákkedveshez sietve.

Az akkor még csendes polgár- és diákváros – Szeged – sokunkat „megfogott” az itt élő emberek kissé álmodozó, nyugodt, de tevékeny, értelmes életével. A sárga villamos, a parkok sokszínű virágtömege a Széchenyi tér platánjaival – a korzó –, a Tisza parti sétány és a napfény...

A találkozó – a negyvenötödik – így kezdődött és folytatódott 2–3 napig.

A Szent György térről az iskola épületébe mentünk egy osztályterembe és a padokon ülve ismerkedtünk újra egymással, a mostani életünkkel.

Ásotthalom volt a célunk első nap délutánra, éjszakára. Sétáló beszélgetés az ottani ápolt parkban, a régi fényképezkedések, helyei az ismerős gyakorlati termek és a folyosó, „még megvannak!”

Kellemes és tartalmas éttermi vacsora, anekdotákkal, dalolás, majd a végén az erdészhimnusz – mély erdészemberi átéléssel, szívből jövően.

Másnap Szegeden a „felsővárosból” egy alig észrevehető, de lelkes családi társaság indult az ismert úton az ismert helyekre, a megszépült napfények városában a Szent György térről a Kárász utca végéig.

Kell, hogy ismét azt érezzük, mint akkor régen, hogy az erdészek most is olyanok – egymást segítő emberek –, összetartozásukat sokféle módon kifejezve példát mutatva Szegeden és az egész országnak.

Tomasszal, aki Sopronban diákok százait oktatta azóta tovább az erdészéletre, kitárgyaltuk a három macedón osztálytársunk életét és halálát is.

Egyperces néma felállással és csenddel emlékeztünk meg a nyolc meghalt osztálytársunkra – még első napon az osztályteremben.

Bartalus Tóni telefonon üdvözölte az itt ünneplőket, sajnálva akadályoztatás miatti távollétét.

Szeretnénk, illetve akarunk még – egészségesen élve – sok magyar erdőt ültetni, nevelni és találkozni kezét fogva – megölelni egymást jövőre, de legkésőbb öt év múlva ismét...!

Sárközy György

Balassi verseit olvasva

Az egyik legvitézebb költőnk születési évfordulójához (I. EL 2004. nov.) kapcsolódóan figyeltem arra, hogyan jelenik meg a művekben az erdő és a természet.

A talán legismertebb költeményében (Egy katonaének) (Összes verseiben: 122. o.) így adja meg életük színterét:

„Az nagy széles mező, az szép líget,
erdő sétáló palotájok,”

Az Anna-versekben a kapcsolat ívét a találkozástól az elválásig a viszonylag ritka, tömör természeti költői képek is mutatják:

„Most adá virágom nékem bokrétáját,

Magáboz basonló szerelmes virágát,” (Kit egy bokrétának szerzett)(51)

„Én keserves szívem bozzá oly állandó,

Mint fenyőfa télben-nyárban maradandó.” (Anna nevére, kiben szeretője ok nélkül való haragja és gyanúsága felől ír)(57)

„Mint sík mezőn egy szál fa, egyedül úgy élek,” (59)

A Júlia-ciklus:

„Mint szép virágok, fák meg nem újjálatnak
tavaszi barmat nélkül,

Akképpen örömem nem lebet víg kedvem

nékem is nálad nélkül,” (Cupidónak való könyörgés...)(82)

„Te, szép fülemile, zöld ágak közébe

mondod el énekedet, (A fülemilének szól)(86)

„Ób, magas kösziklák, kietlenben nőtt fák,

kik nagy szerelmem tüzén

Igaz biztonságim vadatok, mert kínjaim

tudjátok, szinte mint én,” (Kiben úton járván...)(105)

Balassi Bálintnak a természethez fűződő kapcsolatához bemutatjuk még a Borivóknak való verse elejét és végét: (27)

„Áldott szép Pütkösdnek gyönyörű ideje,
Mindent egészséggel látogató ege,
Hosszú úton járókat könnyebbítő szele!
Te nyitod rózsákat meg illatozásra,
Néma fülemile torkát kiáltásra,
Fákat is te öltöztetsz sokszínű ruhákba.”

De ennek kifejezésére az őt saját kézírásban fennmaradt epigrammája közül – amelyekre 1952-ben bukkantak rá a Batthyány-levéltár tanulmányozásakor – (1,252) a Bánja, hogy hajnalban kell a szerelmesétől elmenni címűt is idézhetjük:

„Hajnalban szépülnek fák, virágok, füvek,
barmaton, ha nap felkél,
Cseng szép madárszózat, vígan sétál sok vad,
reggel, hogy elmúlt éjfél,
Újul zöld bokor is, de nékem akkor is
dolgom csak gond, bú, veszél.” (162)

Búcsúzzunk a magyar szó és verselés első nagy tehetségének Esztergomban, sebesülése után, nagy szenvedések között írt utolsó zsoltára néhány sorával: (195)

„Végtelen irgalmú, óh, te nagy hatalmú
Isten, légy már kegyelmes!...
Ímé, kioldoztam s teledbe hoztam
fene ötte sebemet,
Kit csak te gyógyíthatsz, életre fordíthatsz,
szánd keserves fejemet.”

Csuka Imre
ny. em.

110 éve született vitéz Páll Miklós

Zala megye mai állami (kincstári) erdőterületeinek jelentős része az 1945. évi földreform előtt a herceg Esterházy hitbizományhoz tartozott. A trianoni békediktátumot követő időszakban a megye mai közigazgatási határát tekintve, a hitbizománynak Bánokszentgyörgyön, Lentiben, Szentpéterföldén, Lendvaujfaluban (később Tornyiszentmiklós székhellyel) és Zalabaksán erdőgondnokságai, Lentiben és Csömödérben fűrészüzemei működtek, amelyek országosan is kitűntek kvalifikált szakembereikkel, magas szervezethez jutottak, a kor színvonalát meghaladó gazdálkodásukkal.

A világháború után, a '20-as évek első felében olyan kiváló egyéniségek kerültek Zalába a hitbizományhoz, mint *Lámfalussy Sándor*, *Barlai Ervin* és *Páll Miklós* erdőmérnökök. Közülük az 1921-ben érkezett *Lámfalussy Sándor*, a lenti és csömödéri üzemek tervezője, a Lenti hercegi Erdőfelügyelőség vezetője, 1939-1945 között már a hitbizomány soproni erdőigazgatóságának élén állt, míg 1948-1961 között soproni egyetemünk jogelődeinek erdőhasználati tanszékét vezette neves egyetemi tanárként.

Barlai Ervin alig egyéves bánokszentgyörgyi és eszterházi rövid gyakornokoskodása után, 1924-ben került a hitbizományhoz tartozó Kerkavölgyi Faipari Rt.-hez Lentibe, ahonnan országosan ismert fűrészüzemvezetőként távozott 1941-ben a visszacsatolt Munkácsra, ahol a Latorca Ipari és Gazdasági Rt.-nél műszaki igazgatói beosztásban 180 ezer hektár erdő gazdálkodását és öt fűrészüzem munkáját irányította. Az ő pályafutásának csúcspontja az 1946-1949 közötti időszak fémjelezte, amikor első számú vezetőként a magyar államerdészetet szervezte és irányította, *Bedő Albert* és *Kaán Károly* méltó utódaként.

A harmadik jelentős egyéniség, *Páll Miklós* erdőmérnök 1921 őszén érkezett Zalába. Az ő munkásságáról a szakirodalomban kevesebbet olvashattunk, s ezért is tartom szükségesnek, hogy születési évfordulójára emlékezve bemutassam e egyszerű gyakorlati szakembert, akinek szaktudásánál talán csak szíve és embersége volt nagyobb.

Páll Miklós 110 esztendeje, 1894-ben az erdélyi Nyárádszeredán született, ahol édesapja – id. Páll Miklós erdőmérnök – magyar királyi főerdészként dolgozott. Később a család Aradra költö-



zött, mivel az édesapja az aradi székely Magyar Királyi Erdőfelügyelőség vezetője lett. A fiatal Miklós 1912-ben érettségizett, s még ugyanezen év őszén felvették a selmechányai M. Kir. Bányászati és Erdészeti Főiskolára. Érdekességgént említem meg, hogy ugyanekkor, az 1912/1913-as tanév kezdetén lett a főiskola rektora a későbbi apósa, az európai hírű kohász szakember, *dr. Barlai Béla* főiskolai rendes tanár, aki egyébként Barlai Ervinnek is édesapja volt.

A világháború kitörése – mint annyi más sorsársának – Páll Miklósnak is megszakította tanulmányait, 1914 őszén behívták katonának. Végigharcolta a háborút, s többszörösen kitüntetett tűzerőhadnagyként szerelt le 1918 decemberében. Hősies katonai magatartásáért – a szükséges kitüntetések birtokában – később, 1940-ben megkapta a vitézi címet.

A háború befejeződése után, 1920 tavaszán már a Selmechányáról Sopronba menekült és települt Bányászati és Erdészeti Főiskolán tette le államvizsgáit. Ez alkalomból figyelt fel rá Kaán Károly – a vizsgabizottság elnöke –, aki azonnal álláslehetőséget biztosított számára a Földművelésügyi Minisztériumban. Feladata – *Magyar Pál* későbbi országos hírű szakemberrel együtt – az akkor induló Alföldfásítás irányítása lett. Ezt a munkakörét bő egy esztendőig látta el, mert *Rimler Pál*, a herceg Esterházy hitbizomány erdőigazgatója megismerte, zalai állást ajánlott fel részére, amit ő Kaán Károly engedélyével, el is fogadott. Így került 1921. szeptember 1-i hatállyal két éves próbaidőre segéderdő-

mérnökként a bánokszentgyörgyi erdőgondnoksághoz.

A '20-as évek eleje jelentős változást hozott a hitbizomány zalai erdőgazdálkodásában, az erdők bérbeadásáról végleg áttértek a Kaán Károly által már korábban is erőteljesen szorgalmazott belterjes gazdálkodásra, az úgynevezett házi kezelésre. Mindez szervezeti változással is együtt járt, s Szentpéterföldén új erdőgondnokság kialakítása vált szükségessé. A gondnokság élére a hamar bizonnyított, tehetséges fiatal erdőmérnököt, Páll Miklóst nevezték ki. Ebben a beosztásában dolgozott azután majdnem két évtizeden át, 1941 nyaráig, miközben 1936-ban erdőmesterré léptették elő.

Az első világháborús gazdasági viszonyok, s nem utolsósorban a korábbi, bérleti külterjes gazdálkodás súlyos hibái – például a fák lábán való tömeges eladása – miatt az új erdőgondnokság területén rengeteg elhagyott és elhanyagolt, felújítatlan vágásterület volt. A bükkösöket erőteljesen kiritkították, nagyon sok beteg, túlkoros egyedet hagyva hátra. Igen gyakori volt felújítógátások helyett a tarvágás alkalmazása. A fiatal erdőgondnok első és legfontosabb feladata így az erdőművelési sebek begyógyítása volt. Kezdeti lépésként csemeteket ültetett, majd a helyben megnevelt ültetési anyaggal szisztematikusan megkezdte a rengeteg üres vágásterület felújítását.

A házi kezelés bevezetésének hatására végre a gyakorlatban is megvalósult a bükkösökben a természetes felújítógátások alkalmazása, s ezzel új és nagyon sikeres korszak kezdődött a hitbizományi erdőgazdálkodásban. A szakszerű munka eredményeként kiváló minőségű bükkösök keletkeztek, amelyek napjainkban a Zalaerdő Rt. csömödéri és bánokszentgyörgyi erdőszeteinek büszkeségei.

A faanyagmozgatás és -szállítás terén abban az időben igen jelentős szerepet játszottak a fogatok. A fogatosokat a környező falvakból verbuválták, ami a munkaszervezésben igen sok bizonytalansági tényezőt rejtett magában. Az erdőgondnok hamar találkozott e problémával, s ezt megoldandó, az erdőgondnokság részére saját fogatgazdaságot hozott létre. Forradalmi újdonságnak számított az a lépése is, amikor a gondnoki irodát és az erdészlakásokat üzemi telefonvonallal köttette össze. Ilyen és hasonló munkaszervezési megoldásai

példaértékűek voltak a többi hitbizományi erdőgondnokság részére is.

A '20-as évek elején a szentpéterföldei erdőterületen alig volt épkezéskor erre is külön figyelmet kellett fordítani az erdőgondnoknak. Mérnöki igényessége e téren is hamar megmutatkozott, s alig néhány esztendő alatt példás rendet teremtett. Az erdőgondnokság épületét fokozatosan bővítette, korszerűsítette. Halastavakat – tógazdaságot –, gyümölcsöst létesített, s szemet gyönyörködtető, mintaszerű majorgazdaságot alakított ki.

Leleményességét dicsérte az is, amikor 1925-ben Sopronból megszerezte a hitbizomány kiállítási célra készített fa-épületét, és azt a gondnokság területén vadászháznak rendezte be. Ez a kis, hangulatos faépítmény lett azután 1925 és 1936 között, minden év őszén – szarvasbőgés idején –, József főherceg kedvenc szálláshelye, aki a hitbizománytól 12 éven át bérelte vadászat céljára az erdőgondnokság erdőterületét. A tucatnyi év alatt a főherceg 108 gím-bikát ejtett el itt, köztük néhány kapitális egyedet is. A főherceg irodalmi visszaemlékezéseiben sem felejtkezett el zalai vadászatairól, s külön is meleg szeretettel említi Páll Miklós erdőgondnok nevét, akit gyakran tudósított kedves hangú levelezőlapokon, az ország más tájain elért vadászsikereiről.

Páll Miklós tizennyolc évet szolgált Szentpéterföldén, amikor 1941-ben megüresedett a bánokszentgyörgyi gondnokság erdőgondnoki posztja. Kérte áthelyezését, s csakhamar új állomáshelyén – pályafutása első két esztendejének színhelyén –, Bánokszentgyörgyön folytatta munkásságát.

Páll Miklós személyét, emberségét a falvak lakossága részéről már előző, szentpéterföldei gondnoksága idején megkülönböztetett tisztelet övezte. Abban az időben Zala megyének ezen isten háta mögötti részén különösen nagy szegénységben, elmaradottságban élt a lakosság. Az erdőgondnok mindent elkövetett annak érdekében, hogy a maga szerény lehetőségeivel is segítsen a hozzáforduló embereken. A legszegényebbeket akár ingyenesen is, épületfával, tűzifával segítette, míg kedvezményesen igen sok családot támogatott hasonló beszerzések alkalmával. Erdei munkásai mindig számíthattak rá. Külön is vigyázott arra, hogy bérüket és járandóságukat a megállapodottak szerint kapják meg. A falvak lakói közül sok szegény ember kapott nála munkát,

ami akkor igen sokat számított, hiszen az erdőn kívül más munkaalkalom szinte nem is volt. A fiatal és tehetséges munkásait külön is felkarolta, bejuttatva őket az esztergomi erdőőri iskolába, majd sikeres végzésük után foglalkoztatta őket a gondnokságnál. Több kiváló erdészt is kinevelt így módon.

Az 1941-es esztendő hazánk történelmének súlyos éve, az ország II. világháborús hadba lépésének időpontja. Az elkövetkező nehéz években mutatkozott meg igazán vitéz Páll Miklós erdőgondnok emberi nagysága, ember-társai iránt érzett felelősségérzete, amikor egy vesztébe rohanó országban az életben maradás vagy a halál lett a központi kérdés.

A háború alig három év múltán elérte hazánk területét is. Vitéz Páll Miklós erdőgondnokot, mint hadviselt, kiváló tartalékos tisztet 1944-ben kinevezték a bánokszentgyörgyi körzet katonai parancsnokának, századosi rangban. Első ténykedései közé tartozott, hogy az erdőgondnokságot hadiüzemmé nyilvánította, s így nagyon sok embert – köztük fiatal leventéket – az erdőn tudott foglalkoztatni, megmentve ezzel őket a katonaságtól, illetve az elhurcolástól.

Az erdőgondnokot 1944 végén és 1945 elején nagyon sok zaklatás érte. Gyakori volt a letartóztatása és kihallgatása a helyi szovjet parancsnokság részéről, nemegyszer életveszélyes helyzetbe is került. Elengedését, megmenekülését a környék lakossága minden esetben nagy örömmel és megnyugvással fogadta.

Az erdőgondnok megpróbáltatásai a háború befejeződése után sem értek véget. Miután belépett a Kiszgazda Pártba, ebből adódtak a közelgő választások előtt komoly kellemetlenségei. Az emberek körében joggal népszerű erdőgondnok személye nem csekély félelmet keltett a politikai ellenfelek szemében, ezért Budapestre szállították vizsgálati fogságba, s ahonnan csak a választások után engedték haza családjához.

Páll Miklós erdőgondnok a zalai hitbizományi erdők államosítása után kezdetben még a helyén maradt, és 1946 végéig vezette a Bánokszentgyörgyi Állami Erdőgondnokságot. Erre az időszakra esett az erdei vasút államosítása is, melynek kapcsán érdemes megemlíteni az erdőgondnok korrektségének, szavahihetőségének egyik szép példáját. A vasútvonal építéséhez ugyanis ingyenes területbiztosítással járult hozzá Bánokszentgyörgy község lakossága.

Ennek fejében az erdőgondnok garantálta, hogy az emberek mezőgazdasági terményeiket ingyen szállíthatták a vasúton. Mindezt az államosítás után is biztosítani akarta, s az ügyben még a minisztériumig is elment, s nem rajta múlt, hogy az elutasítás falaiba ütközött. Az 1947-es esztendő az erdőgondnokot már új beosztásában találta, felügyeleti tisztnek nevezték ki, és főtanácsosi címet kapott. Hat zalai állami erdőgondnokság, valamint a lenti és csömödéri fűrészüzem, s a faraktár az erdei vasúttal tartozott felügyelete alá.

1949-re az embertelen diktatúra egyre leplezetlenebbül mutatta meg igazarcát. Az országban az ellenségkeresés jegyében napirenden volt az ártatlan emberek tömeges elhurcolása, börtönbe vetésük, vagy kitelepítésük. A hitbizományi erdőtisztek sorsa is bizonytalanlanná vált, akiket a politikailag megbízhatatlannak közé soroltak. Páll Miklóst Zalaegerszegre helyezték, majd kérésére később Zalabaksára helyezték át szakfelügyelőnek. Itt érte 1957-ben a nyugdíjazás, a sok megaláztatás után már megromlott egészségi állapotban. Két évvel később, 65 éves korában – örökre itt hagyva szeretett zalai erdeit –, hunyt el. Hamvai a nagykanizsai köztemetőben nyugszanak.

Páll Miklós nemcsak kiváló gyakorlati szakember volt. Széles körű tapasztalataira épült gondolatait, véleményét – ha szükségszerűnek érezte – írásban is rögzítette. Szakcikkei közül kiemelhetjük az Erdészeti Lapokban 1930-ban megjelent Erdőgazdasági problémák, vadkárok című tanulmányát, valamint Az ERDŐ című szaklapban 1952-ben megjelent dolgozatát a Termelékenységből visszacsúszott (rontott) erdők felújítása témakörben. Feltétlenül említést érdemel egy fontos előadása is, amelyet Budapesten az OEE központjában tartott az '50-es évek elején, a Tájirak erdőművelés bevezetésének lehetőségei Zalában címmel. Későbbiekben ezen előadásának anyaga alapvetésként szolgált a Tájirak erdőművelési irányelvek és eljárások című országos utasítás elkészítésénél.

Vitéz Páll Miklós erdőgondnok példamutatón kiemelkedő szakmai életútja örökre összefonódott a herceg Esterházy hitbizomány 1920-1945 közötti negyedszázados erdészeti sikerkorszakával, ezért is fontos, hogy az előjáróban említett, Zalából indult jeles kor- és munkatársai mellett az ő nevét és emlékét is megőrizze a magyar erdészettörténet.

Dr. Baráth László

A fafeldolgozás évgyûrûi

Dr. Ghimesy László erdőmérnök „A fafeldolgozás évgyûrûi” címmel, az Agrárinform gondozásában 122 ábrával és 27 képpel „gazdagított”, 200 oldalas könyvet jelentetett meg. A szerző – évtizedek aprólékos gyűjtőmunkájával – feltárta azokat a forrásokat, amelyek az ember és a fa kapcsolatával, a famegmunkálást lehetővé tevő eszközök, szerszámok, gépek kialakulásával és céltudatos fejlesztésével foglalkoznak. Az így birtokába jutott, rendszerbe foglalt ismereteket és saját megállapításokat, következtetéseket tartalmazó mű, az erdészeti és faipari szakemberek, va-

lamint az ember munkakultúrájának kialakulása és mai szintre emelése iránt érdeklődő nagyközönség számára egyaránt érdeklődést keltő. Ezt a megállapítást alátámasztja a szerző két első mondata: „Az emberiség történelmének mély áramaiban mindig ott rejtőzködtek azok az eszközök, melyek segítségével az emberek megmunkálták azokat az anyagokat, amelyekkel mindenkor igényeiket kielégíthették. Tulajdonképpen a szerszámok voltak azok, melyekkel az ember a természet kincseskamráját fokozatosan szolgálattába állította.”

A könyv tartalmazza a hazai fafajok legfontosabb műszaki adatait, a famegmunkálás mechanikájának alapismereteit, általában a famegmunkáló szerszámok anyagával szemben támasztott főbb követelményeket. Ezen ismeretek felelevenítése, elsajátítása után nyomon követhetjük a fa szerepét az emberré válás történetében, a fából előállított tárgyakat, létesítményeket, a megmunkáláshoz alkalmazott eszközöket a neolitikumtól a fémkorszakon keresztül, a középkoron, a gőz-, a robbanó- és elektromotorok feltalálásán át a mai fafeldolgozás széles skálájáig.

Dr. Szász Tibor

Száz éves erdészeti könyv

A magyar erdészeti irodalomnak tudomásunk szerint legrégebbi termékét szándékozunk olvasóinkkal megismertetni.

E könyvet t. Kánya Pál urtól, a pesti ágost. h. v. gymnasiumnak érdemekben megőszült és jelenleg nyugalomban élő tanárától kaptuk. A kedves öreg ur, ki a dicső emlékü István főhercegnek is egyik tanítója volt, a természettudományoknak mind a mai napig hivatott barátja, s mint ilyen az erdészet ügye iránt is kiváló érdekelt-séggel viseltetvén, egy alkalommal hazai erdőségeink állapotáról és sorsáról e sorok írójával behatóbb beszélgetésbe bocsátkozott, s akkor ígéretét adta, hogy egy az erdészetről irt igen régi könyvvel ajándékozza meg.

A becses ajándékot megkaptuk, s most a derék tanár urnak, ki alkalmat adott, hogy erdészeti irodalmunk 100 éves őstét közönségünk közelebbi ismeretségébe juttassuk, nemcsak magunk köszönetét ismételjük, hanem olvasóink nevében is köszönetet mondunk. A könyvet pedig a t. tanár ur szíves engedelmével az „Országos erdészeti egyesület” könyvtárának ajándékozzuk, mint a hol legilletékesebben foglalhat helyet.

E könyv, melynek címe: „A fáknak és erdőknek

neveléséről és megtartásáról való rendelés”, s melynek tartalmát egészen a maga eredetiségében közöljük, érdekes világot vet arra, hogy hazai erdészeti kultúránk 100 év előtt minő fokon állott.

Részünkről e könyvről mindeddig nem birtunk tudomással, valamint azon,

néhányan még korban is jóelőre határozatára tekintettel legyen. Fő a dologban az, hogy tagtársaink, nemcsak azok, kik itt jelen vannak, hanem azok is, kik meg nem jelentek, a választmányt e részben is tápolni szíveskedjenek. Nagyon szívesen vennők, ha egy vagy más vidékről, hol szívesen látnának bennünket, a tagtársak részéről tudósítást nyerhetnénk ez iránt, hogy így a választmány azon helyzetben lehessen, hogy legcél-szerűbben s legidősebb határozhasson, hogy így határozatai és intézkedései ez ügyben a tagok helyeslésével találkozzanak.

XIV. ELNÖK: Midőn ez alkalommal, az elintézést igényelt kérdések befejezése után mai közgyűlésünk jegyzőkönyvének hitelesítésére Prindl András és Hoffmann Sándor tagtársakat felkérném, a megjelent összes t. tagtársaknak szíves részvételükért köszönetet mondok, s e gyűlést befejezettnek nyilvánítom.

Hitelesítésül:
Prindl András
Hoffmann Sándor.

Láttam:
Keglevich Béla,
elnök

Jegyzette:
Bedő Albert
titkár

A' FÁKNAK,
ÉS
ERDÖKNEK
NEVELÉSÉRŐL, ÉS MEGTARTÁSÁRÓL
VALÓ
RENDELÉS.

POSONYBAN,
NYOMTATOTT, ÉS TALÁLTATIK
LANDERER JÁNOS MIHÁLYNÁL.
1770.



Jegyzőkönyv 20/2004

készült az Országos Erdészeti Egyesület kihelyezett
elnökségi üléséről

SEFAG Rt. Kardosfa 2004. november 9-10.

Az Elnökség a SEFAG Rt.-nél ez évben megrendezett „Az év erdésze 2004” verseny értékelése és a fontos témakörök, az Egyesület működésének és pénzügyi alapjainak továbbfejlesztése, megújítása, időt igénylő megtárgyalása érdekében, tartotta kétnapos kihelyezett ülését.

Cserép János elnök köszöntötte a megjelenteket, az elnökség tagjait és a meghívottakat. Az ülésen megjelentek: az Elnökség teljes létszámban; Duska József alelnök, dr. Péti Miklós magán-erdőért felelős alelnök, Apatóczy István technikus alelnök, Fírbás Nándor, Pallagi László, Bejczy Péter, Molnár György, Puskás Lajos, Csiba Imre területi képviselők, dr. Szikra Dezső Erdészeti Lapok SZB elnök; az állandó meghívottak közül: Kolozsvári Ákos EB elnök, Répászky Miklós az OEE Magán-erdő Tanács elnöke, Riedl Gyula könyvtárvezető, Ormos Balázs főtitkár, Pápai Gábor főszerkesztő, Mester Gézáné titkárságvezető. dr. Sárvári János MEGOSZ főtitkár és Andrésiné dr. Ambrus Ildikó igazgató asszony kimentette magát az ülésről. Az elnökség tizenegy fővel határozatképes.

A napirendek tárgyalásához meghívást kaptak: dr. Bondor Antal „Az év erdésze 2004” verseny elnöke, aki kimentette magát az ülésről, Horváth Dezső SEFAG Rt. vezérigazgató-helyettes, dr. Takács László a verseny főszervezője, Pintér Ottó SEFAG Rt. Zselici Erdészeti erdészeti igazgatója, a verseny helyi szervezője, Horváth József HCS titkár, Detrich Miklós a SEFAG Rt. sajtó képviselője, dr. Pethő József Szombathelyi Erdészeti Rt. vezérigazgatója, a 2005. évi Vándorgyűlés házigazdája, Gémesi József az Erdészcsillag Alapítvány kuratórium elnöke, Bogdán József DB elnök, Schmotzer András az OEE volt elnöke, Káldy József MEFA Rt. vezérigazgatója, az OEE volt elnöke, Feiszt Ottó ZALAERDŐ Rt. vezérigazgatója, aki kimentette magát és Tibanyi Gyula a HCS titkára képviselte, Horváth László Bakonyerdő Rt. vezérigazgatója, aki kimentette magát.

A napirend tárgyalása előtt Barkóczi István a SEFAG Rt. vezérigazgatója köszöntötte a megjelent valamennyi kollégát és eredményes munkát kívánt részükre.

Cserép János elnök megállapította, hogy az elnökség határozatképes, bejelentette a napirendi pontokat és módosításukat, mellyel az elnökség egyetértett.

1. A 2005. évi Vándorgyűlés előkészületeiről dr. Pethő József a Szombathelyi Erdészeti Rt. vezérigazgatója adott tájékoztatást. A Vándorgyűlés időpontja 2005. május 20-21. Korábban 1928, 1969, 1989 években volt házigazdája a Vándorgyűlésnek az erdőgazdaság. A négy igazgatóság területén kerülnek megrendezésre a programok, melyek terepi, gyakorlati bemutatóval is kiegészülnek. A közös baráti találkozót a Jeli arborétumban tervezik a szervezők. A következő, 2006. évi Vándorgyűlés szervezésére a Veszprémi HCS adott be igényt, a Bakonyerdő Rt., a HM VERGA Rt., az ÁESZ és a magán-erdővel foglalkozó szervezetek megyei és helyi szervezetei részvételével.

Az Elnökség elfogadta a beszámolót és a 2006. évi Vándorgyűlés veszprémi szervezését.

2. Erdészcsillag Alapítvány jövőbeni pénzügyi működése volt a következő téma, előadója Gémesi József a Kuratórium elnöke. Ismertette az Alapítvány

eddig tevékenységét, a jövőbeni feladatok közül kiemelte az önállóan fogadható szja 1% megszervezését úgy, hogy az OEE eddigi pénzügyi támogatása is megmaradjon. Az Alapítvány feladatainak bővülésével újra kell tárgyalni az anyagi, személyi és munkamennyiségi vonatkozásokat. A lehetséges pályázatok feltárása szükséges. Hozzászólásaikban Bejczy Péter, Schmotzer András, Ormos Balázs és Cserép János javasolták, hogy az Erdészeti Lapok januári és februári számában jelenjen meg felhívás a szja 1% támogatás ügyében. A felhívást javasolják megküldeni továbbá a magán-erdő-gazdálkodóknak, a vállalkozóknak, az erdei iskoláknak és kifüggeszteni az erdészeteknél is. Elhangzott, hogy az Erdészcsillag Alapítvány létrehozása és működtetése sikertörténete az Egyesületnek, köszönet illeti azokat, akik a munkában részt vettek. Az Elnökség a beszámolót tudomásul vette.

3. OEE tagdíj módosítása, Erdészeti Lapok pénzügyi működési rendje, szabályzatának megalkotása, OEE Befektetési Szabályzat módosítása, témakörök összevontan kerültek megtárgyalásra. Ormos Balázs egészítette ki az írásban megküldött előterjesztést. Eszerint a tagdíjrendszer egyszerűsítése és az Erdészeti Lapok piaci ár közelében történő értékesítése szükséges a pénzügyi háttér biztonsága érdekében. Különböző variációk kerültek kidolgozásra és előterjesztésre. A kérdés fontosságát jelezte, hogy nagy vita bontakozott ki a különböző nézetek és hangsúlyok összehangolása közben. Kolozs-



Fotó: Detrich M.

vári Ákos az EB elnöke ismertette a témával kapcsolatosan a testület véleményét, mely szerint szükség van a bevételek növelésére és a tagdíj és a lap díjának különválasztására. A tagdíj módosítása így sem fedi a lap kiadásának önköltségét (kb. 80%). A vitában *Firbás Nándor, Pallagi László, Káldy József, Molnár György, Puskás Lajos, Schmotzer András, Csiba Imre, Péti Miklós, Bejczy Péter, Ormos Balázs és Cserép János* mondta el véleményét és tettek javaslatokat. Egyetértés született, hogy a tagdíj kerüljön külön megjelenítésre. A tagdíjak megosztására több javaslat is felmerült. Az Erdészeti Lapok tagdíjként való megjelenítése vagy a lapok külön megfizetése, piaci áron vagy az alatt szintén vita tárgya volt. Az egy óra eső tagdíjak mértéke az „egy kifli”, egy „sör” árához mérten nevetséges összeg, ugyanakkor vannak olyan tagok, főleg a nyugdíjasok, akiknek a fizetés nehézségekre ütközik illetve tekintettel kell rájuk lenni az Egyesületben előzőekben kifejtett tevékenységük miatt, szóltak az érvek és ellenérvek. Az ifjúság szervezése a tagság körébe nyomós érv a tagdíj megállapításánál. Az Erdészeti Lapok kiadását a pályázatok segítik, ugyanakkor lehetővé kell tenni, hogy a tagdíjra lehessen többletbecsítéseket is tenni, akinek lehetősége van erre. A megosztásra és a hozzá kapcsolódó forint összegekre különböző javaslatokat tettek a jelenlévők. Cserép János véleményének elmondása után szavazásra tette fel a részkérdéseket, melynek eredményeként az elnökség határozata megszületett.

18/2004. (nov.9.) sz. elnökségi határozat:

Az elnökség megtárgyalta a 2005. évtől érvényes tagdíjak megosztását és mértékét, az Erdészeti Lapok piaci árát, melyet a Küldöttközgyűlés elé terjeszt megvitatásra és jóváhagyásra a következők szerint.

Az Egyesület éves díjai 2005. január 1-től:

Egyéni tag tagdíja: nyugdíjas, tanuló, GYED: 600 Ft.

(Szavazás eredménye: 8 igen, 0 nem, 3 tartózkodással megszavazva.)

Egyéni tag aktív dolgozó: 1800 Ft.

(Szavazás eredménye: 10 igen, 0 nem, 1 tartózkodással megszavazva.)

Erdészeti Lapok költségtérítése egyéni tag részére 3600 Ft.

(Szavazás eredménye: 6 igen, 4 nem, 1 tartózkodással megszavazva.)

Pártoló tag, jogi személy tagdíja megállapodás szerint.

Erdészeti Lapok piaci ára 6000 Ft.

(Szavazás eredménye: 10 igen, 0 nem, 0 tartózkodással megszavazva)

A továbbiakban az Erdészeti Lapok működési rendjéről készített írásos előterjesztésről hangzottak el a javaslatok. *Kolozsvári Ákos* EB elnök a testület véleményét tolmácsolta, mely szerint a szabályozás tartalmával és a mértékekkel egyet értenek, formai, megjelenítési javaslataikat a főtükárnak megadták. Kérte, hogy legyen a lapok szerkesztésére vonatkozó szabályozás is. Cserép János elnök egyetértett a felvetett javaslatokkal és a szabályzat címének módosítására tett javaslatot. Pápai Gábor a fényképek személyi jogaira vonatkozó felvetése a szabályzattal nem ellentétes, az elnökség a következő határozatot hozta:

19/2004. (nov.9.) sz. elnökségi határozat:

Az elnökség elfogadta az Erdészeti Lapok Működésének Szabályait, mely 2005. január 1-től hatályos. Felkérjük dr. Szikra Dezső SZB elnököt, hogy 2005. január 31-ig terjessze elő az Erdészeti Lapok Szerkesztési Szabályait jóváhagyásra.

(Jelen volt 11 fő elnökségi tag, a határozatot egyhangúan megszavazták.)

Az elnökség *Kolozsvári Ákos* EB elnök előterjesztésében, vita nélkül, az alábbi határozatban rögzítette az Egyesület befektetési szabályainak módosítását. A módosítás lényege, hogy a tartalék pénzeszközöket a tartós kötelezettségek és az éves pénzügyi terv ismeretében, a fordulónap megjelölésével az Elnökség határozza meg.

20/2004. (nov. 9.) sz. elnökségi határozat:

Az elnökség elfogadta és a Küldöttközgyűlés elé terjeszti megvitatásra és jóváhagyásra az „Országos Erdészeti Egyesület Befektetési Szabályzata”-t.

(Jelen volt 11 fő elnökségi tag, a határozatot egyhangúan megszavazták.)

4. *A Kittenetése Adományozási Szabályzata módosítása, Bogdán József* DB elnök előterjesztésében került az Elnökség elé. A Díjbizottság ülésén felvett jegyzőkönyv tartalma került tájékoztatóként ismertetésre. Az Előterjesztés lényegi módosítást nem érintett, a felvetéseket a Díjbizottság részben saját hatáskörében rendezheti. Cserép János kérte a Díjbizottság elnökét, hogy a fennmaradó módosításokra konkrét írásos előterjesztés készüljön.

5. *„Az év erdésze 2004.” verseny tapasztalatainak megvitatása, javaslatok a következő verseny rendezőjének. Apatóczy István* technikus alelnök ismertette a SEFAG Rt.-nél ez évben lezajlott verseny eredményeit és tapasztalatait. A jelenlévő helyi vezetők és szervezők véleményének meghallgatása után Cserép János elnök elismerte, hogy nagyobb szerepet kell vállalni, az erdészekkel többet kell foglalkozni egyesületi és vállalati szinten is. Az elnökség elismerte és megköszönte a SEFAG Rt. vezetésének és a szervezőknek a színvonalas rendezését.

6. *Javaslatok kérése az OEE 2005. évi programjához és pénzügyi tervéhez, napirendi ponthoz az ágazati kommunikáció hiányosságai és az OEE szerepének erősítése* javaslat került szóba.



Fotó: Detrich M.

7. OEE évzáró rendezvény, melyet Budapesten az Erdészeti Információs Központban, 2004. december 8-án tart az Egyesület.

Cserép János elnök elfoglaltsága miatt távozott és az ülést Duska József alelnök vezette tovább.

Egyebek:

A 2005. évi költségvetés és adótörvények módosítása ügyében lépjen az Egyesület. Az erdészeti feladatok (közcéli feladatok) 1 milliárd forinttal való növelése szükséges, az illetményfa rendezése az adótörvénybe az erdőgazdálkodásban dolgozók részére (állami és magán együtt!). Gondot jelent, hogy az erdőgazdálkodás nem mezőgazdasági tevékenységnek minősül, legyen megjelenítve az EU támogatásoknál, a kirekesztés ellen fel kell lépni. Erről írásos, a részleteket bemutató, pontosító anyag készüljön.

Az Egyesület állítson össze ajándék kollekción, árlistával, melyet a helyi csoportok, egyének megvásárolhatnak, a Vándorgyűlésen megkaphatnak. Az igényt az Egyesület titkársága gyűjtse össze.

Duska József alelnök a november 9-i ülés hivatalos részét bezárta, megkö-

szönte a SEFAG Rt. vezetőinek, hogy helyet adtak a fontos rendezvénynek.

A kétnapos elnökségi ülés céljának megfelelően, este az összejövetel követlen beszélgetés formájában folytatódott, ahol határozatok nem születhettek, de az együttműködésnek és felajánlásoknak teret lehetett engedni:

Örömmel vették a jelenlévők Pallagi László területi képviselő, az EGERERDŐ Rt. vezérigazgatója felajánlását, Schmotzer András volt OEE elnök, a 2003. évi Mátrafüredi Vándorgyűlésünk szervezőjével, hogy 2005. évben Felsőtárkányban megrendezik „Az év erdésze 2005” versenyt és baráti találkozót.

Ugyancsak az EGERERDŐ Rt. vállalta, hogy az erdészeti kommunikáció előbbre vitele érdekében, referenciaként, az erdészeti erdei iskola szakosztály tagjaival közös kutatást és gyakorlati megvalósítást dolgoz ki a témakörben, még ez évi kezdéssel.

Az OEE szja 1%-os felhívásában szerepeltesse a természetvédelmet is és a napilapokban, a BÚVÁR-ban is tegye közzé.

A területi képviselők a feladataikat és az információkat részükre kör e-mail segítségével kapják meg.

Az érdemi beszélgetés és gondolatcsere kora hajnalban fejeződött be. A második napon *Pintér Ottó* erdészeti igazgató vezetésével kulturális és szakmai programon vett részt az elnökség. Kaposszerdahelyen megcsodálhatta *Horváth-Béres János* fafaragó alkotásait. *Pintér Ottó* ismertette az erdészet szakmai munkáját és gazdálkodását, majd az ezüsthársas-bükkös génrezervátum került megtekintésre. Zárásként összefoglalásra kerültek az elnökségi ülésen felvetett legsürgősebb teendők.

Az alelnök megköszönte a házigazdáknak a szíves vendéglátást, a résztvevőknek a munkát és bezárta a kétnapos kihelyezett ülést. Külön köszönet illeti a szakszemélyzetet, a munkát segítő kiszolgálás és ellátás miatt.

kmf.

Ormos Balázs

jegyzőkönyvvezető

Cserép János

elnök

Duska József

alelnök

Hitelesítők: **Pallagi László**

területi képviselő

Molnár György

területi képviselő

Frey József (1944-2004)

Sokaktól kísérve, nagy részvétellel helyezték végső nyughelyére Frey József erdésztechnikust a kakasdi temetőben. Egész életében a tolnai tájhoz kötődött. Szekszárdon született, aztán egy emberöltőn át a szekszárdi Sötétvölgy kerületvezető erdési tisztét töltötte be.

Édesapja is erdészként működött. Egyik nővére után maga is erdésznek jelentkezett. Az akkori időknek megfelelően előfelvételi rendszerben tanult. Így egy év szakmai gyakorlat után lett a soproni Erdészeti Technikum tanulója. Szerette, amit tanult, szeretett, amit csinált. Őt is szerették, osztálytársainak választották. A fiatal technikusi 1964. szeptember 1-én jelentkezett a Bátaszéki Erdészetnél, ahol is 1997-ig teljesített szolgálatot.

Az igényes, jól képzett szakember a gyarkornokság után a Szekszárdi dombság egyik hangulatos, kedves tájrészletében lesz önálló kerületvezető.

Családot alapít. Első gyermeküknek még petróleumlámpás, kies erdészlak jelenti az otthont. A megyeszékhely közelsége, a szekszárdiak immáron generációs madarak-fák napi kötődése kihívásokat táplált.

Az 1973. évi OEE vándorgyűléshez – aminek Sötétvölgy helyszíne volt – kapcsolhatóan ifjúsági tábor, út, villany, horgásztó, vadbemutató épült, arborétum létesült.

A gombaszakértői vizsgával is rendelkező, a szakmát méltósággal és szeretet-

tel képviselő szakember elismerést és barátságokat szerzett hivatásának. Időközben a család is bővült: a megszületett második leánykát már a faluban épült, új erdészházba viheték haza.

Frey József jószívű ember volt. A vidám szív derűsre teszi az arcot. Egyenes lelkű, szókimondó ember lévén, adódott összekoccanás is a tennivalók során.

Tennivaló, feladat pedig bőven volt. Az akkori támogatási rendnek köszönhetően a mezőgazdaság jelentős dombvidéki területeket adott fel, átengedve azokat erdőtelepítés céljaira.

Kevés erdésznek van módja úgy erdészkedni, mint ahogy Frey Józsefnek volt. A meglévő hagyományos erdészkerülete szomszédságában több, mint négyszáz hektár erdőt telepített és nevelt. Igaz, egy erdész, egy erdőgazdászt adta a szakmai és anyagi háttérrel, de a frontvonalon Ő volt. Az Ő kerülete sosem volt munkáskéz híján.

A kocsiánytalan tölgyes, illetve cseres klímában, jellemzően többletvízhatástól függetlenül száraz vályogtalajokon a táj arculatát formáló kemény munka évtizedeken ívelt. Az egykori erdőtelepítések belterjessége eltűnt, az erdő szépségében, az erdei látkép nagyszerűségében megjelent az erdész munkája.

Nemzedékünk életében, amikor az emberi környezet felélése megfordíthatatlan, minden jó szó, hát még egy ilyen tevékenység, ami több millió fácska ültetésével járt, hitvallás.

Mi más lehetne őszintébb azonosulás a természettel, mint az erdő?

Kedves Jóska barátom!

A sors kegyeként erdőket nevelhettél, maradandót alkottál. Az emlékezés elhalványul, az emlékezők elenyésznek. A fák túlélnek bennünket, emlékeztetnek az erdőszere is. Az erdő örök. Nyugodj békében. Isten áldjon!

Nyúl Bertalan

Balázs Miklós okl. erdőmérnök (1928-2004)

Ráckeven 76 éves korában elhunyt Balázs Miklós okl. erdőmérnök.

Kollégánk erdész pályafutásának jelentős részét a Ráckevei Erdészetnél töltötte, és az akkori motoros korszakban rendületlenül rózta a kilométereket az általa igen kedvelt ártéri és észak-alföldi erdők útjain, jellegzetes piros JÁWA motorkerékpárjával, még akkor is, amikor üzemgazdászként a papírmunka már főképp az íróasztalhoz kötötte.

Idővel a termelőszoövetkezeti erdészeti szakirányítás lett a kedvelt szakterülete, és haláláig aktívan tevékenykedett az OEE ezen szakmai csoportjában is.

Nyugdíjasként még kijárt az erdőbe, tisztításokat vállalt, és a részére járó fát maga darabolta és hasogatta fel, amíg bírta erővel – az utóbbi időben egyre kevesebbet.

Ráckeven erdőmérnök felesége mellé tették el, és utolsó útjára elkísérték családtagjai, erdész kollégái, szomszédai és barátai.

Nyugodjék békében!

Dr. Czerny Károly

Szakosztályhírek

Az OEE **Erdészeti Vizgazdálkodási Szakosztálya** október 29-én, az ÁESZ Térségfejlesztési és Zöldövezet Tervező Iroda vendégeként Balatonfüreden tartotta kihelyezett ülését. A rendezvény apropóját az adta, hogy ebben az évben az Iroda tevékenységének fontos részét képezi a „Vásárhelyi-terv továbbfejlesztése” (VTT) elnevezésű kiemelt országos programban való részvétel.

A „Vásárhelyi-terv továbbfejlesztése” elnevezés több dologra is utal, de egyebek mellett arra is, hogy a Tisza-völgy és térségének helyzete, bár folyamatosan módosult, módosított, de mégiscsak egy százötven évvel ezelőtt kigondolt, majd megvalósított terv eredménye, amelynek az újragondolása, már csak az azóta eltelt idő és megváltozott körülmények miatt is szükségszerű, s immár halaszthatatlan. A VTT nemcsak, s talán nem is elsősorban az eddigi vízügyi koncepciók átgondolását jelenti, hanem alapvetően a területhasználatát, s a tájfejlesztését, amelyeknek a vízügy – saját megfogalmazása szerint is – csupán a kiszolgálója. A területhasználatban és a tájfejlesztésben jelentős szerepe van az erdészeti ágazatnak is.

A „Vásárhelyi-terv továbbfejlesztése” programban erdészeti feladatok és lehetőségek vannak. A feladatokat az erdészeti ágazatnak kell (kellene) megoldani, a lehetőségekkel úgyszintén az erdészeti ágazatnak kell, illetve kellene élni.

A Szakosztály balatonfüredi rendezvényét tulajdonképpen a VTT-vel kapcsolatban tavasszal Budapesten tartott konferencia szerves folytatásának lehet tekinteni, olyan vonatkozásban, hogy akkor átfogóbban, most szűkebb körben, de konkrétabb formában folytattuk a témakör tárgyalását. A szakosztályülésen először *Fecser István* irodavezető tájékoztatta a résztvevőket általában az Iroda tevékenységéről, majd *Halász Tibor* és *Szamosfalvi Károly* erdőmérnök-tervezők részletesen ismertették a tervezett mentett oldali árapasztó tározókkal, valamint a hullámtérrel összefüggő erdészeti tervezési munkákat, szempontokat, elvárásokat, lehetőségeket, célokat. A látványosan prezentált és tartalmas előadásokat kérdések-feleletek és szakmai konzultáció követte. A beszélgetést az Irodával tervezési kapcsolatban lévő, s a szakosztályülést jelenlétükkel megtisztelő „VATT”-s kollégák is gazdagították.

A „Vásárhelyi-terv továbbfejlesztése” időbeli és térbeli kihatása is jelentős. Programnak nevezzük, de inkább egy folyamatnak tekinthető, ezért időbeli lehatárolásának talán nincs is értelme. Az ország jelentős részét közvetlenül érinti, de közvetve, a tapasztalatokkal és tanulságokkal más térségekre is hatással lehet. A VTT-hez kötődő erdészeti vonatkozásokkal a következő években minden bizonnyal még többször is találkozunk majd.

Dr. Kucsara Mihály

* * *

A ZALAERDŐ Rt. 2004. október 14–15. között három éven belül másodszor fogadta az **Erdőfeltárási Szakosztály** tagjait és rendezte meg a szakosztály ülését. Az erdőgazdaságot és annak feltárási tevékenységét *Horváth Ferenc* vezérigazgató-helyettes, termelési igazgató mutatta be. Ismertette beruházási stratégiájukat, amelyben jelentős szerepet kap a feltáráshálózat bővítése. A hosszú távú terveknek köszönhetően a beruházások előkészítése, beleértve a hatósági engedélyek beszerzését és a támogatások iránti kérelem elkészítését is, az erdőgazdaságnál nem okoz jelentős fennakadást és problémát. Az ülés további részében a résztvevők megismertek a meszes talajstabilizáció építésének legújabb eredményeivel, valamint megvitathatták a korábban megszerzett tapasztalatokat. A bevezető előadásban *dr. Kosztka Miklós* egyetemi tanár vázolta az útépitési kőanyagok és kötőanyagok kiválasztásának műszaki, gazdasági és környezetvédelmi szempontjait. Összegezőként megállapította, hogy továbbra is érvényes az a klasszikus alapelv, amely szerint törekedni kell a helyi anyagok felhasználására. A kőanyagban szegény vidékeken ez az anyag a talaj, amit talajstabilizáció formájában lehet felhasználni. Előadása végén bemutatta egy elázott, kötött talajú földmű hatását a pályaszerkezet teherbírására. Az elnedvesedett földmű hatásából származó teherbírás-csökkenést kizárítással, meszes kezeléssel lehetett volna orvosolni. A mész útépitési felhasználásáról *Péterné Marosy Katalin* kereskedelmi igazgató (CARMEUSE MÉSZ Kft.) tartott részletes ismertetést. Ismertette a mész hatását az agyagra és a kötött talajok talajfizikai jellemzőinek változására, valamint ezek kedvező hatását a földmű és pályaszerkezet teher-

bírására. Részletesen kitért az építés technológiájára. Bemutatta azokat a legújabb gépeket, amelyekkel a talaj fellazítása és a talaj keverése hatékonyan megvalósítható. Hangsúlyozta, hogy a legújabb gyártási eljárással előállított mész aktivitása a korábban gyártottakhoz képest jelentősen megnőtt, ami az elnedvesedett talajok első lazítását nagymértékben megkönnyíti. Előadása végén bemutatott egy önköltségszámító programot, amellyel a különböző pályaszerkezet-variációk építési költsége összehasonlítható. Az erdészeti útépitésben szerzett tapasztalatokról *dr. Herpay Imre*, *dr. Szilágyi József*, *André Béla*, *dr. Rácz József*, *Lutonszky Zoltán* számolt be. A meszes talajstabilizációval kapcsolatos részletekéről *Papp Krisztina* piacfejlesztési felelős és *Udvardi Norbert* területi vezető adtak további felvilágosítást. A résztvevők megállapították, hogy a korábbiakhoz képest jelentősen megváltozott a meszes talajstabilizáció építésének műszaki háttere, megváltoztak a felhasználható mész tulajdonságai, a teljes építési folyamatot egy témagazda kezeli; mindez pedig a korábban nehézségeket okozó problémák megoldását is jelenti. A szakmai vita délután a Csömödéri Erdei Vasúton folyt tovább. A Lenti Erdészetről *Keszi László* erdészeti igazgató mutatta be az erdészetet, az új kisvasúti állomást és a kiállítóhelyet. A második napon a résztvevők megtekintették az 1960-as évek végén mészstabilizációs alappal megépített rigyáci feltárási utat, amelyen a jelentős forgalom ellenére komoly hibák máig sem alakultak ki. A tagság bejárta az átadás előtti állapotban lévő Győrerdei utat, amelyet a Jágerréti úton közleltettek meg. A Győrerdei út építésénél felhasznált kőanyagot a Jágerréti úton szállították nagy teherbírású tehergépkocsikkal. A gondos építésnek köszönhetően a jelentős forgalomterhelés nem okozott jelentős károkat a Jágerréti úton. A Márki vadászházban Hopp Tamás erdészeti igazgató ismertette a Bánokszentgyörgyi Erdészeti feladatait. A szakmai program a bucsutai Bükkikúti út megtekintésével zárult. Megköszönjük a ZALAERDŐ Rt.-nek, hogy a szakosztályülés megrendezését támogatta. Külön köszönetünket fejezzük ki *Papp Nándor* építési előadónak és *Montskó Sándor* gépesítési előadónak, hogy fáradságot nem ismerve ismét egy szakmailag értékes, jó hangulatú szakosztályülést szerveztek.

Dr. Kosztka Miklós

Szép volt fiúk!

Hetvenkilencedikként ért célba az Állami Erdészeti Szolgálat férfi csapata a XV. Bécs–Budapest Szupermarathonon. A 352 km-es ötnapos váltófutáson 129 csapat indult. A versenyzők október 19-én kedden Bécsben a Práterből startoltak, a befutó október 23-án délelőtti Budapesten a Tabánban volt.

Az immár másfél évtizedes múltra visszatekintő verseny az országos futószámok között a leghosszabb és legnehezebben teljesíthető. Az Állami Erdészeti Szolgálat idén először vett részt a megmérettetésen. Az ÁESZ Budapesti Igazgatóságának munkatársaiból álló csapat a mezőny középső harmadában végzett 34 óra 10 perc 2 másodperces eredménnyel. A leggyorsabbak 23 óra alatt, a leglassabbak mintegy 43 óra alatt tudták teljesíteni a 352 km-es távot. Az időjárás – eltekintve a néhol csöpögő esőtől – mindvégig a futóknak kedvezett, mentes volt a szélsőségektől. A csapattagok: *Bakos Péter, Bakos Gergely, Padányi Gulyás Gábor, Szentpéteri Sándor, Turai Zsolt.*

– A felkészülés nagyjából egy éve tart. – foglalja össze Szentpéteri Sándor – Az első futóverseny, amelyen elindul-

tunk a kollégákkal, a tavalyi Olimpiai Marathon Váltó volt. Valamennyien rendszeresen sportoltunk addig is, de eltérő szinten. A szupermarathonos csapatnak is oszlopos tagja, Bakos Péter már régóta komoly marathoniista, de a kezdeti csapat többi tagja inkább csak hobbiból sportolt. A megmérettetés miatt neveztünk be, és számunkra is meglepően sikeresen vettük az akadályokat. Ezek után nem volt „megállás a lejtőn”, valamennyi nagyobb budapesti marathoni, félmarathoni versenyen elindultunk. Ezzel párhuzamosan elkezdtünk komolyabban edzeni. A mostani csapat összeállítása némiképp eltér az akkortól, a kisebb versenyeken más csapatban versenyző Padányi Gulyás Gáborral és Bakos Gergellyel – mindketten marathoniisták – erősítettünk.

A 352 km-es távon naponta négyen váltották egymást. Egy futóra naponta 20-30 km-nyi szakasz jutott. A versenyzőket orvosi felügyelet alatt tartották, ellátásukról, kényelmükről a szervezők a lehetőségekhez képest a legjobban gondoskodtak. A napi szakaszok végén masszörök vették kezelésbe az elkínzott futókat. A verseny azonban nem csak komoly fizikai, hanem

pszichikai megterhelést is jelentett. A napi, átlagosan 60 km-es szakaszon a leglassabb és leggyorsabb csapat beérkezése között akár 10 óra is eltelhetett. Ezért az eltérő képességű indulók miatt, nagyon széthúzódott a mezőny.

– A legnehezebb dolog az erősen széttagolt mezőnyben futni úgy, hogy közel-távol nincs rajtad kívül más futó. Nem tudsz kihez viszonyítani. Sok helyen nem jelezték a megtett távot sem, így igazán csak az idő az ellenfél. – mondta Turai Zsolt.

A befutó október 23-án, a városi ünepségek zavartalan lebonyolítása miatt, eltérően az eddigiektől, a budai oldalon a Tabánban ért célba. A közönség hangulata fantasztikus volt. Az emberfeletti teljesítmény tisztelete jeléül mindenki mindenkinek szurkolt. A beérkezőket folyamatos taps fogadta. Az elcsigázott futók mellett barátok futottak, bicikliztek az utolsó métereken, hogy tartsák a lelket a sportolóknak. Az ÁESZ-csapatot a célban népes, zászlókkal, transzparensekkel felszerelt szurkolótábor várta. Családtagok, munkatársak, barátok. Dacára az öt napig tartó futás miatt érzett fáradtságnak, a célba érkezés után valamennyien egyöntetűen a jövőre is indulás mellett tették le a voksukat.

Szép volt fiúk!

Horváth Adrienn



Újságírók a Bakonyban



Foto: Detrich Miklós



A BAKONYERDŐ Rt. vendégei voltak a szakújságírók. Az immár hagyományos szakmai tanulmányút központi témája a Lymantria ez évi károsítása, és a jövő évben várható következmények voltak. De nem maradhatott el a bakonyi erdészek Erdei Iskola programjából az újonnan felavatott csicsói létesítmény bemutatása sem. Major László gazd. vez. ig.h., Stibán Zoltán eműv. ov., Gombási Károly közjóléti ea., valamint Farkas Attila a monostorapáti erdészet igazgatója köszöntötte a sajtó képviselőit. A Balaton-

felvidéki Erdei Iskolát Farkas Zsuzsanna erdőmérnök mutatta be, melyben segítségére voltak a Monostorapáti Általános Iskola tanulói is.

A természetvédelem képviselője Somlai Szilárd a látványos Hegyestűnél szolt a természetvédők és az erdészek helybéli jó kapcsolatáról. A szálláshelyen – Huszárokölöpusztán – dr. Csóka György osztályvezető lepte meg a tollforgatókat, mert ilyen élvezetes és tanulságos előadást ritkán hallhatnak ma-napság. (Érdemes lenne a jövőre ve-

szélyeztetett térségekben az előadónak körutat tenni, megelőzendő a várható panaszáradatot.)

A látogatás másnapján Horváth László vezérigazgató mutatta be a BAKONYERDŐ Rt. erdőgazdálkodásának magashegységi részét. De jutott idő a bakonybéli Erdők Házára is, és külön kérésre a bakonybéli apátság gyógynövénytermesztő tevékenységét is megsemlélni. A szakma nevében köszönjük a házigazdák nagyszerű vendéglátását.

Pápai Gábor



Foto: Detrich Miklós

